

Суштина поетике

К Њ И Ж Е В Н И Ч А С О П И С

ISSN 2334-9417 (Online)

Број 7 Година I

Јул 2014.

Издаје месечно

[Импресум](#)

03. 07. 2014. год.

Суштина поетике
је часопис за књижевност
са посебним освртом на поезију.

Суштина поетике | часопис број 7

ЖИВЕ ЛЕГЕНДЕ



Перо Зубац

Уводна реч

Суштина поетике | часопис полако али сигурно постаје књижевно интернет гласило које, убеђен сам у то, све више задржава пажњу читалачке публике. У данашње време, кад је читалац постао конзумент свега и свачега, и то текстова што је могуће краћих форми и интигрантнијих садржаја, заиста је тешко допрети до оних који још увек држе до квалитета онога што читају. Овај часопис крчи пут тражећи такве читаоце и верујем да сваким новим бројем то и успева. Такође, у мору интернет и штампаних издања, у којима се смењује иста, самопрокламована књижевна елита, овај часопис - то ми је намера као оснивача и главног уредника, биће књижевно гласило које ће давати шансу свима који су недовољно афирмисани, да ли због младости и тек започетог списатељства, или због недобијене шансе. Међутим, иако из броја у број понављам намеру да свако ко пише квалитетно добије шансу, забрињава чињеница да се врло мало јављају млади. У недоумици сам да ли су млади одустали од поезије или **Суштина поетике | часопис** до њих још није домашила. Надам се да је ово друго.

Уредник

Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

Ти знаш и ја знам: Земља није ни моја
ни твоја; позајмљена је свима нама да
дођемо, да се ту сретнемо и одемо без
повратка.

Изрека старих Астека

Станислав Винавер
(1891 - 1955)

МИ СЕ ЧУДНО РАЗУМЕМО

Ми се чудно разумемо
ко два бола, ко два вала
ко два моста у открића:
ја те волим чудно, немо,
ти си она чудна мала,
машта древна мога бића.

О теби су питалице
од векова моје биле,
одговор о ком се сања,
одговор је твоје лице
ти си слика оне виле;
из дечачких нагађања.

И сви стари снови, ево
полагано надлазе
ко да иде време тавно;
сваки гест твој ја сам снево,
знам напамет твоје фразе
сваку реч сам чуо давно.

ЗАБОРАВЉЕНИ СРПСКИ ПЕСНИЦИ



Љубомир Мицић

Сва искушења, сва испаштања и све
патње у животу могу се мерити снагом
и дужином несаница које их прате.

Иво Андрић



Пишите за Суштину поезике

1. Своје радове шаљите у једном word документу.
2. Е-mail за ваше радове poetryaz@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења и ваш е-mail.
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј...)

ЗАБОРАВЉЕНИ СРПСКИ ПЕСНИЦИ

Љубомир Мицић



Љубомир Мицић (16. новембар 1895. Јастребарско, Аустроугарска - 14. јун 1971. Качарево код Панчева)

Био је српски песник, прозни писац, књижевни критичар, глумац и оснивач српског авангардног покрета зенитизам. Најзначајнији сегмент његовог рада представља покретање и уређивање часописа *Зенит*, месечне интернационалне ревије за уметност и културу, која излази од фебруара 1921. до априла 1924. у Загребу, потом од 1924. до децембра 1926. у Београду.

Објављена су 43 броја овог часописа, који је током година доносио бројне манифесте, различита ликовна решења, сараднике и текстове.

У почетку Мицић следи идеје експресионизма, о чему сведочи и програмски текст који излази у првом броју часописа, *Човек и уметност*, као и текстови Црњанског, Винавера, Петровића, Матића, који повремено пишу за *Зенит*, све до јуна 1921, када Мицић заједно са Иваном Голом и Бошком Токином објављује Манифест зенитизма.

Мицићев значајан сарадник постаје његов брат Бранислав Мицић, познатији под псеудонимом Бранко Ве Пољански, који је у Љубљани покренуо часопис *Светокрет*, након чијег гашења се прикључује *Зениту*. Убрзо долазе у сукоб и са дадаистима, желећи да зенитизам одвоје од других авангардних покрета.

Зенит је био часопис интернационалног карактера, у коме су многи истакнути уметници тог времена објављивали своје радове на француском, немачком, холандском, мађарском, есперанту... Посебно су значајне везе са италијанским футуристима, пре свега са њиховим идејним творцем Филипом Томазом Маринетијем, што говори о афирмативном односу зенитиста према новим техничким и технолошким достигнућима.

Зенитизам представља изворно српски авангардни покрет, који једини успева да пређе границе тадашње Југославије и постане познат и цењен у Европи.

С друге стране, након раскида са експресионистима, Мицић почиње да заступа другачије идеје, које постају основа поетике зенитизма: идеја Барбарогенија, залагање за балканизацију и варваризацију Европе. Овакве тежње ка примитивном и изворном јављају се након Првог светског рата, а настају из разочарања у западноевропске вредности и zasiћености западноевропском културом.

Мицић сматра да Балкан, као још неистражено подручје, нуди свежину, неисквареност, способност регенерације клонулог западноевропског човека.

Поред свих противречности, национализма с једне и сарадње с европским уметницима с друге стране, поред различитих сарадника, жеље за раскидом са осталим авангардним школама, *Зенит* све време свог постојања остаје окренут новинама, новијим медијима и гранама уметности (радију, филму, цезу), заступајући антитрадиционализам и антимилиитаризам, са човеком у средишту пажње.

Покренут идејама руских авангардних уметника, Мицић заступа конструктивистички приступ стваралаштву, који не признаје надахнуће и занос, већ свестан уметнички рад, с јасно одређеним циљем и намером.

На таквом приступу заснивали су се и ликовни радови на Међународној Зенитовој изложби нове уметности, одржаној 1924. године у Београду.

Након 1926. године Мицић и Пољански одлазе у Париз и у том постзенитистичком периоду њихова активност се пре свега усмерава на ликовну уметност и сарадњу са словеначким авангардистима, као и са словеначким авангардним часописом *Танк*. Мицићев књижевни и

публицистички рад можда на садржинском плану не доноси битне помаке и вредности, док су они изузетно заступљени на плану форме, која се приближава ликовној уметности, вештини израде плаката, филму, о чему говори каснија афирмација ових уметности. Поред бројних манифеста и програмских текстова објављених махом у *Зениту*, али и другим часописима, његова значајна дела представљају и збирке песама:

Ритми мојих слутња (1919),

Ритми без сјаја (1919),

Источни грех (1920),

Мистериј за безбожне људе чисте савести (1920),

Спас душе (1920),

Стотину вам богова (1922), која бива забрањена исте године, те се појављује под називом

Кола за спасавање, такође забрањена,

Аероплан без мотора (1925),

Антиевропа (1926).

Његови радови превођени су на неколико европских језика и објављивани у тадашњим авангардним часописима. Такође је објавио и неколико романа на француском језику.

БАРБАРОГЕНИЈЕ

Моја нова песма је бесна муња матере сунца
Сав обруча земље је горући екватор
Хеј откуда ви зраци побуне марсове

Моји су осећаји отупели за обичне љубави људске
Ти чија се то мржња укочила под мојим погледом
Моја су плећа преуска за бунтовне валове нових планета

Мада поносан љубим једну једину жену
Авај
Само сам нов земаљски човек старог невремена

Лако је вама лака марсовска телеса
Ви можете падати и ломити крила колико вам драго
Ви можете у слободи да се уздигнете
Ја
Ја не смем ни да поклекнем
А камоли пасти на овој планети

Још дивљачки сам везан и не могу да се пропнем
Ах дивље би да рикнем у планине балканскога континента

Зверски ухваћен у лисичине истока и запада
Јаој

О ви марсове бедерије и сулуди фантоми
И ви ждралови раскринкане европске венере
Ви не знате за грчеве ове тужне једном прегажене земље

Ви ни не слутите проклете турске меридијане
Ваша су браћа узалуд локала младу балканску крв

Нека – на многаја лета: ваша мржња и моја љубав
Наша је застава данас небо
Моја је отаџбина од вајкада земља

И још ћемо се вијугати на боговским вешалима
Аман
Али нове болове осветиће барбарогеније.

ХЕЈ СЛОВЕНИ

Колика радост
Бели снегови падају у планини моје душе
Вејавице сметови
Голема душа големе планине барбарогенија
Хеј Словени
Некад су ваши бркови били исукани
јатагани
А ваше верне жене биле су двоцевке кубуре
У давнини људождери
Увек крвопије
Од искона наша песма је смртоносна љубав

Триста му громова
Само напред
Нек свуда лудо брекћу наше револуције
Да осете и богови мртваци
Како љуто пеку старе ране
У новим грудима варварских поколења!

1925.

- *Међународни часопис
"Зенит" година VI број 39 | март
1926.*

РАДИОЛА НА БАЛКАНУ

Нова лепота: радиотелефони
Нова култура: тужно око ванумне луднице
Ускликнимо кроз канале мучених живота:
радиола

Лепота — лопата — лопта

Лепота није само лопата
Лопта није више наша судбина
Лепота и лопата је судбина нових песника
А вечност

Вечност је гола лопта и кубура.

Незнана Литавко убијена Ана Узупајте
Американац је свиреп на балкану
Брутална је дедовска крв са дивљег запада
Куршум је истина
Балкански човек је мученик у Калифорнији.

- *Међународни часопис
"Зенит" година VI број 40 | април
1926*

Љубомир Мицић



Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

ЖИВЕ ЛЕГЕНДЕ

Перо Зубац



Перо Зубац је рођен у Невесињу, Херцеговина, 30. маја 1945. године. Основну школу завршио у родном месту, а експерименталну гимназију у Лиштици и Зрењанину. Студирао књижевност јужнословенских народа на Филозофском факултету у Новом Саду. Члан Удружења новинара Југославије и Удружења књижевника Србије. Објавио је тридесет књига поезије, седамнаест књига песама за децу, једну књигу есеја, књигу пародија на југословенско песништво, дванаест антологија југословенског и страног песништва. На стране језике преведено му је шест књига (две књиге на македонски, две на албански, једна на мађарски и једна на италијански језик), а песме су му превођене на двадесет светских језика. Налази се у десет страних и педесетак антологија југословенског песништва и песништва за децу.

КАД ДОЂЕ ЧАС

Кад дође час, Боже, да се одметнем,
на другу обалу, међу своје,
помози, на час, бар, да сретнем
све оне што се сусрета боје;

шта ћу им рећи, шта прећутати,
каква ће вест од мене да се сазна,
да ли им долазим да се вратим
или као опомена и као казна?

Кад куцне ура да се крене,
у непостојање, у душа врт,
учини ко да је дошла по мене
Ленка Дунђерска, а не смрт...

О СМРТИ

Обичне смрти и херојске смрти
и песничке смрти од омче и метка,
нек те не збуњују, земља се врти,
смрт је, у ствари, живот испочетка.

Неко ће други, незнан и драг,
још лепше песме да ти пише.
За сваким од нас остане траг,
травка над главом кроз коју дише.

Можда смо били птица над морем,
у Подмосковљу бреза танушна.
Можда ћемо бити чемпрес међ' борјем.
Живот је велик! Смрт је мајушна!

РЕЦИМО ДА

Рецимо да је отишла из града
у непредвидиву вечер
и да су јој замели пути.

Рецимо да су боје којима сам
је сликао биле несталне
и да су ишчилиле са коже.

Рецимо да је одлучила да је
не препознају моје зене,
да има срце невидљиво.
Само да није мртва,
само да дише.

Тачка на крају приче мала је
као срце.

Стављена је лаким потезом,
али још пулсира,
још се отима светлу.

НЕ БИРА СЕ ЉУБАВ

Не бира се љубав
као ни смрт.

Све је у књигама
дубоко под морем
записано.

Језиком незнаним нама,
небесним писменима.
Нити се одупрети можеш
нити прескочити дан.

Као што не можеш
туђи сан уснити
нити оком другим
видети.

Волео бих да ниси ти
она коју у овом часу
волим.

СПИРАМ ТЕ СА КОЖЕ

Спирам те са коже,
Са минулих лета,
Мирис хладног лимуна,
Зелен мартовски прхут,

Искашљавам те,
Талог испод језика,
Врео шљунак у крви,
Љуштим те са ноката
Оштрим ножем кајачем
Нема те, нема те,
Нема те.

Речи те се одричу и
У лаж ме упушкују,
Ниси постојала
Сем у песмама, ниси
Постојала ни толико
Да би се помирили
Са ишчезнућем,

Истресам те из џепова
Старих кошуља,
Стружем те оком
Са фотографија
Стресам те са косе,
Давни просиначки снег,

Проклињем песме
У којима станујеш,
Једеш, спаваш, умиваш се,
Све бих ти опростио
Само да те има,
Да има крви у теби.

Срце од најфинијег дрвета
Извајао бих и под ребра
Ти га сакрио,
Море бих ти у сан
Доносио.

Ветрови би ти били покорни,
Кишама бих те успављивао,
Само да те има
Имало изван речи,
Само да постојиш.

Како ћеш и ову
Молитву читати
Ако те нема
Ако упорно тврдиш
Да те нема,
Да сам те
Измислио.

Перо Зубац

Даница Машић**афоризми**

- Политичари су извор заразе. Док држе говор плују по народу.
- Вођа ради као даљински управљач. Чим га притисну, мења програм.
- Док смо користили добош, слушали смо лупање само једног човека.
- Власт ради без предаха. Још није вратила одузето, а већ одузима враћено.
- Србија не може банкротирати. Недужан народ мора бити задужен.
- ММФ Србији тешко одобрава дугорочне кредите. Нема поверења у њену дуговечност.
- Здравствена књижица треба да садржи и имовно стање пацијента. Тако би био решен приоритет лечења.
- Чиповање је почело звездом петокраком на челу.
- Пензионери виде промене само у огледалу.
- Код нас су се дивље депоније одомаћиле.
- Нема нерешивих проблема. Свака молба се завршава жалбом.
- Послодавци не праве разлику међу својим радницима. У тражењу сексуалних услуга не бирају пол.
- Свако зло има своје добро. Бела куга ће прекинути злоупотребу родбинских веза.
- Ко је пре избора глуп, после избора занеми.
- Расписивање избора неки схватају као конкурс за незапослене.
- Избори могу бити расписани и у радне дане. Излазност би обезбедили незапослени.

Васил Толевски**афоризми**

- У Библији пише: "Не кради!" Али, људи моји, где се чуло и видело да министар чита Библију?!
- Ми Македонци смо гарант мира на Балкану. Гарантујемо да ћемо бити мирни, било шта да нам раде!
- Немојте ме рачунати у сточни фонд. Ја само тако живим!
- Нормално је то да политичари имају веће плате од попова. Више људи сахрањују.
- У скупштини има и мушки и женски тоалет. Али посланицима је ипак ближа говорница.
- Немојте се чудити кад видите како наш посланик брише уста тоалетним папиром. Зна он шта је радио на говорници.
- Човек без зуба је поштовани члан породице. Мање једе.
- Кад се нашем човеку пожалите да вам није добро, њему одмах олакша!
- Странци никада не чекају ред испред тоалета у коме је Македонац. Они знају да Македонац кад засере - засере на велико.
- Само што сам се обрадовао да испред себе гледам већу будалу од мене, кад оно испаде – огледало!
- За нас Македонце не важи оно...сеци уши - крпи дупе! Немамо толико велике уши за толико зинуло дупе.
- То што нам је дупе зинуло, идеално је за улазак страног капитала.
- У мојој земљи има сто хиљада педера. Али на нашу срећу, само половина од њих је у политици!
- Контејнере требамо правити према образовању људи. Не може академик да чепрка у истом контејнеру са онима који имају само осам разреда.

- Далеко било стигло је и до нас.
- Тапшање по рамену је почетни ударац.
- После америчког хуманизма нема ренесансе.
- Деца ретко одлазе у позориште. Родитељи им у кући приређују сцене.
- Земљу очекује напредак јер је много стручњака са дипломом која пара вреди.



Даница Машић

• Могуће је да се на геј паради појаве и неки државни функционери. Само да би показали људима да и они имају дупе за нешто.

• Слична је процедура да би постали директор или педер.

Мора неко да стоји иза вас.

• Многи су се уверили да одело не чини човека.

Нарочито они који носе радничка одела.

• Моја жена и кад спава мисли на мене.

А толико ме воли па по цео дан спава.



Васил Толевски



Gradonačelnik Lako rešava sve probleme. To su za njega španska sela.



Danica Mašić

Немојте бити себични. Уделите мало својих жена и мужева онима који их немају.

Јуче је неко нашао оно што није тражио. Оно што је он тражио нашао је неко други

Тако је мало љубави међу људима. Ко уме да воли, не би требало ништа друго да ради.

Имати пријатеља, то значи пристати на то да има лепших, паметнијих и бољих од вас. Ко то не може да прихвати – нема пријатеља.

Волите се и кад нисте заједно, то је права љубав. Ко уме да се воли само кад је заједно, тај не прави питање са ким је.



Душан Радовић
(1922 - 1984)

ПРИПОВЕТКА

Јутро у Пећиној кафани

Тек је уполовљена шеста деценија двадесетог вијека. Поранило прољеће. Освиће уторак, још један од бучних и по свему узбурканих пазарних дана у Бијељини. На Брчанској малти код дуда заглавиле запреге окованих гвоздених точкава, отегла се колија више километара, цијук и шкрипа неподмазаних осовина и тулија чује се чак до Канала и то све од Багремика, поред кућа Словака Шимунових, па и издаље од Циглана. Сељаци који гоне воловске запреге раније су кренули од кућа да стигну прије на пијацу, док их они са упрегнутим коњима утркујући се, уз звуку и варничење гвожђа и камена, пристижу па и прстижу.

Малгација Салко споро наплаћује улаз у градско подручје и издаје блочиће због строге контроле на пијаци која је надомак малте. Група жена из града поранила и врзма се с плетеним корпама око запрежних кола не би ли штагод од поврћа, жита или живе перади, раније и јефтине пазариле.

Од гранапа на Пашиним башчама, односно од Диздаревића према центру, у низу с десне стране, поредале се радња до радње. У позадини приземних просторија су занатлијске мануфактурне радионице, испред су продавнице са окаченим производима или ћепенци истурени до пјешачког дијела улице. Низ се наставља право и у цик-цак: Спасина пекара, вуновлачарска радња, Видина содара, па ћурчије, абације, сарачи, грнчари, опанчари (њих има највише, јер Семберци, Мачвани и Подмајевичани се овде редовно сезонски обувају), бријачнице, сајцинице, златаре, ту су и бурегиџнице, сластичарнице, здрављаци и тако право до корза гдје се на самом десном углу смјестила месара, па се разноврсно занатство десном страном наставља до Зелене пијаце, а одатле према Гвоздевићима.

С лијеве стране, преко пута вуновлачарске радње, близу Видине содаре, кад се прође прво дебло старе липе, налази се проширење у коме се смјестила Пећина кафана. Мало прије кафане између зида једне куће и велике тарабе налази се удубљење ширине не веће од пола метра, ту је поставио столицу и сјео слијепи просјак Радан. Раздањује се, и док Радан моли и богоради љуљајући се и понављајући тугованку у ритму: «О, како је туговати - бијела дана не гледати! Даруј брата, даруј сестро, удијелите мени нешто, не пролаз'те ово мјесто! Помозите мени слијепцу, Бог вам дао здраву дјецу!...», покоји пролазник убацује ситне металне новчиће који звецкају у Радановој извращеној шајкачи, а из Пећине кафане се чују пјесма и свирка.

Веле, шеф Катастра Драгец Предић освануо с друшвом уз музику и пјесму. Ту су с њим: Бранкица Новаковић, који на трбуху стишће чаробни прим, он је службеник у Катастру, Пајо Бошњаковић, баштован, Радо Стојаковић, кројач, за кога кажу да само ујутро укреше шибицу, а онда припаљује цигарете једну о другу, Јоцо и Симо Богдановић, газде и баштовани, с њима је и Јово Бошњак, опанчар најпознатији у граду. Јово се случајно запио са Драгецовим друштвом. Ријетко му се то деси, али кад заглави, остане до јутра. Конобарица Анђа врти се чило око њих, напојница не мањка. Промет и зарада за газду, као и њен бакшиш у једној оваквој ноћи позамашни су.

Никоме није чудно за Бранкицу, Раду и Пају, али најчудније је свијету који се окупља исред врата кафане па вирка унутра, откуд ту браћа Богдановићи, њих је ријетко кад ко видио у кафани. Богати су и вриједни баштовани, а рано је прољеће, расада приспјела за продају и пуни су брига. Вида, Јоцина жена, је сигурно већ на пијаци, а Симина госпођа сад спрема доручак дјеци која иду свако на свој посао, или храни велико јато голубова које Симо с љубављу узгаја. Чуде се и за Јову опанчара, тај је увијек у радњи са својим калфама и шегртима обучава их и контролише, строг је али и родитељски доброћудан. Ето, десило им се и ово, сви они не могоше одбити Драгецов позив «на по једну боцу бијелог са содом».

Крај састављена три стола стоји Дикан Лазих с тамбурицом и Омер Ђоро с фрулицом, они су од синоћ ту, а у неко доба ноћи дошла је у кафану и придружила им се Мара Ђорђанова. Анђа је у први мах хтјела да је отјера из кафане, али Драгец рече да јој наточи једну на његов рачун и тако Мара остаде.

Најљепше пјева и свира на приму Бранкица Новаковић. На репертоару су му углавном пјесме Софке Николић и друге староградске, онда шири избор мађарских романи, наметне се и покоја врањанска, све оне разгаљују душу, ваде флеке из сјетне младости, траже нове наруџбе вина или ракије, а код неког као што је Пајо Бошњакковић мало-мало па потеку сузе, он их и не брише већ му капају низ необријану браду: «Имам једну жељу», «Тужна је недеља», «Сунце жеже», па народне хит пјесме овог доба: «Сироче сам» и «Стаде се цвијеће росом китити». Бранкица пјева први глас, Драгец га зналачки прати, обојица су чланови КУД-а, Драгец је још увијек и глумац аматер, Бранкица је проширио трбух па сад не глуми јер му више не пристаје улога љубавника, посљедњи пут је глумио Шацу у «Попу Ђири и попу Спири». Сви остали за столом и у кафани подржавају пјесму како ко умије. Гласови су промукли и кафански раштимани, али прим се не да. Одјекује весела музика из Пећине кафане.

Пајо Бошњакковић је дјелимично паралисан, ударио га шлог у десну страну, кад је тријезан бацајује ногом и мало теже ради десном руком, али кад се напије, онда га обавезно мора неко водити. Ујутро ће по њега доћи Пишта Шимун с колицима које вуче Пиштино магаре, успут му је, а и добри су пријатељи, Пајо му често даје савјете о баштованлуку.

Све воња на алкохол и устајалост, осим тога под је јуче поподне науљен да се лакше чисти блато и премазан је карболом да би уништио евентуалне «стјенице и другу гамад коју ту доносе посјетиоци, нарочито пазарним даном», вајка се конобарица Анђа. Она је зато тражила помоћ од газда Пеће да јој пошаље момка како би уредили локал пред пазарни дан, није ни очекивала посјету овако важних и угледних гостију какви су Драгец Предић и његово друштво.

Анђин поглед се понекад сусретне са Драгецовим па се она с видним узбуђењем често погледа у огледалу и поправља фризуру, онда га опет укусо простријели баченим оком провјеравајући да ли је то било случајно или му се она стварно допада. Драгец се ријетко задржава у другим локалимa, његово је стално мјесто хотел «Дрина», тамо има свој сто и сав пратећи штимунг. Он је, иначе, честа мета чежњивих погледа добро држећих госпођа, понека га и улови, све зависи од погодне прилике.

А и браћа Богдановићи па и Јово Бошњак, ако који пута годишње одсједну онда је то увијек у хотелу «Дрина». Они су обавезно у тим приликама са својим госпођама, ово је изузетно.

Мирис карбола у Пећиној кафани још није сасвим испарио иако су прозори и врата кафане сву ноћ отворени.

Пјесма и свирка се преплићу и смјењују. Кад Бранкица и Драгец престану онда се гости окрену Омеру и Дикану да их ови забављају. Омер Ђоро прати на фрули сваку пјесму, али кад га прозову он им одсвира коло, најчеће «јеремићку», по томе су га и прозвали бијељинским Савом Јеремићем. Његово радно мјесто је на ћошку с почетка корза с лијеве стране преко пута месаре, ту су зазидана врата па је остала ниша и праг, као створено мјесто да Омер постави корпу напуњену печеним бундевским сјеменом које продаје на чашицу уз пратњу свирке са фрулице.

Дикан дјелује с времена на вријеме болесно изгубљеног погледа, али наиђу дани када се нормализује и дјелује сасвим стабилно. На његовој огуљеној прим-гитари само су двије жице које Дикан ритмично удара прстима десне руке бацавши сламени мексикански шешир за врат, а кроз ријетке брчиће «а ла мексикано» и још рјеђе зубе почиње да рецитије:

*«Мој пас има мене
и ја сам му вјеран друг
и тако у круг!»,*

Потом подигне глас и замахне десном руком:

*-«Стево, Стево,
пази на крило лево,
Омере, Омере, пази да се то оберу,
Османе, Османе, пази да ко не остане!»...*

Успут зацјева неку мексиканску, а онда му се сви наглас смију и аплаудирају. Задјену с времена на вријеме по неку новчаницу за жице његове гитаре.

Добије и Омер у цеп, али љубоморан је на Диканове новце, чини му се да он треба више да добије, јер Омер, и не само он, сматрају Дикана лудим, а он је само оригинални бијељински боем.

Мара Ђорђанова дјелује утучено, прилично је оронула, лоше изгледа и у лицу и тијелу, а и одјећа јој је лоша. Скоро је у дроњцима, сукња спуштена на лијевој страни, десна страна сукње као да је подрезана, чарапе на мјестима подеране па се види кожа на потколеницама, џемпер шупаљ на лактовима и укриво закопчан на осушеним грудима, марама плишана видљиво излизана, али коса јој је уредно сакривена испод мараме и лице без много бора и брада без висећег подвољка. Кад се пажљивије загледаш у Марино лице примијетиш да је у младости била врло лијепа. Прича је обично позната:

Јединица у богатог оца трговца, несретно заљубљена и остављена, неудата, да би се као усједјелица пропила и одала проституцији. Кажу да је Мара прије рата била најљепша цура у Финцијевој јавној кући. Привлачила је богате муштерије чак из Шапца и Београда.

Док се друштво весели, пије и забавља, Мара сједи поред зида невелике кафане, ближе је шанку, пуши и пије ракију из чокањчића коју јој они поручују. Тихо кашље па се повремено зацене од кашља, а кад се поврати одгега у ћошак кафане да избаци нешто из уста у плућу, округлу плићу емајлирану посуду, која је законски обавезна у свим друштвеним просторијама. Нешто с времена на вријеме прича као сама са собом смијешећи се и одмахујући понекад руком.

У једном моменту, у сами расвитак, досјети се први Радо Стојаковић да позове Мару да сједне за њихов сто, Мара некако нерадо принесе своју столицу између Раде и Паје Бошњаковића. Дикан и Омер и даље стоје са стране и повремено изводе своје тачке кад престане Бранкичина свирка и заједничка пјесма. Дикан упадљиво избјегава Марину близину и закреће главу од ње. Мара се понаша равнодушно, у њеном погледу се начас примијети израз гордости и тада се у њеним модрикастим очима појави мало сјаја.

Радо Стојаковић одједном устаде и рече Бранкици да засвира ону «А што ти је, мила кћери, јелек раскопчан», прихватише сви умјереним тоном, а Радо и Пајо Бошњаковић врло бучно, Пајо има снажну левицу, десна рука му је опуштена и као натечена, подигоше Мару са столице и помогаше јој да се попне на сто. Она прихвати њихову помоћ, усправи се на столу и поче раскопчавати подебели сиви џемпер љуљајући се ритмично у куковима. Сви ућуташе само Бранкица Новаковић затворених очију настави пјесму и свирку, затим нагло убрза ритам и поче: «Ево банка, Цигане мој»..

Кафана се у моменту претвори у концертну салу, већа група пролазника, који су љубопитљиво већ били на вратима, навали у кафану. Неки тапшањем подржавају ритам, а Мара се као у трансу окреће на столу, гази у опанцима по тањирима и мрви све редом на столу.

Нико није ни примијетио да је Дикан прислонио своју тамбуру уз зид испод прозора и истрчао на бочна врата у мало двориште. Иза куће у којој је Пећина кафана, тачније,

између зида и ограде налази се узак простор испод стрехе, заклоњен комшијском кућом у коју се улази с друге стране, тамо од Галамић сокака. У том заклоњеном пролазу Дикан се наслонио на зид, груди му се надимају, из стомака се диже мучнина на повраћање, у глави као да му свирају возови. Не зна шта да очепи: и плаче му се и повраћао би. –«О, Боже, ко сам то ја и шта сам ти крив? Ако изгледам понекад луд, нисам глуп. Немој ме кажњавати за туђе гријехе. Ако ми дамари овако заиграју, па нисам ја за то крив. Никад не учиних велику лудост. Моји гријеси су ситни, ја то знам, а и ти сигурно. Они који се мени смију и ругају не знају шта њих чека. Свако има бар мало лудости. Ја знам да имам више. Али сви ми свакога дана једни пред другим полагамо испите људскости. Нећу ја да будем као они. Сваки од ових има жену код куће и барем по једну још, а ја немам никога више. А она и ова, једног ће дана да ми дођу, да ме моле да опростим за све. Не, нећу ни једну примити! Хоћу, хоћу, примити само њу, јашта ћу него примити.»

Нешто горко му узлети у грло из стомака и поче тихо рецитовати:

*И у школи живота био сам понављач
Моја је прича проста, као и ја што сам
И у тој простоти има неког чара
Понекад не знам ни шта сам, ни ко сам
Јер за смушеност имам много дара...*

Тог тренутка у глави му престаде бука, као да му се у души просвијетли.

Онда се он, Дикан, нагло окрену, улети у кафану па ту мало, на кратко, застаде. Кафана је баш тог тренутка на врхунцу кључања. Мара изводи своју тачку.

Наједанпут се Мара оклизну и сједе на сто са којег је већ био спао столњак, сукња јој је уздигнута, испод сукње синуше голе бедре, на мјестима модре од проширених вена и крвних подлива. Она наједном искриви лице као да се насмјеши па онда га покри рукама и заплака.

Десно поред прозора, за кратко као у страху, стоји Дикан и гужва свој мексикански шешир, онда нешто гласно викну и излети напоље не понијевши своју тамбуру.

Сви се разбудише. Нико не би знао тачно да преприча шта се то у ствари догодило, а поготово да протумачи појединости. Свакоме остаде да прича дода нешто своје.

Пијано друшво се поче разилазити као и успутни знатижељници. Само Драгец Предић изађе у башту кафане на бочна врата. Анђа му поможе да се умије на ручној пумпи, он стави на главу свој фини шешир-полуцилиндар, мало поправи сако и кравату и оде у Катастар на посао. Корак му је чврст, држање усправно, узвраћа поздраве познаницима, дамама скида шешир, као да је сву ноћ спавао. Бранкица има слободан дан, па он и друштво одоше женама на језике за доручак, како се то каже.

Улица оживи, превладаше познати гласови и повици: «Жене, игала, игала, герме тазе, игала!»...«Крпим лонце, поправљам кишобране», «Миш бели срећу дели»...

Момак који продаје буреке носи дводијелну канту на прсима, са стране из џепа канте узима по комадић хартије исјечене од врећа и виче: »Бурек врућ, са сиром и с месом, извол'те!»

Један кривоноги младић гура дрвену троколицу уз повике: «Клакери, шабесе, сода вода!»...

Шкрипе воловске и коњске запреге, точкови лупају покоцканом улицом, свијет се комеша. Уторак је, народе, пазарни дан у Бијељини.

Аутор: Петар Рајин Васић



О ПИСЦУ

Петар Рајин Васић, новинар и публициста, рођен је 27. 6. 1941. године у Пиперцима, општина Бијељина. Вишу реалну гимназију је похађао у Брчком и Бијељини, гдје је 1960. положио велику матуру. Након тога слушао је једно полугодиште педагошку групу предмета у Учитељској школи Травник гдје је положио дипломски учитељски испит. Три године је радио као учитељ у босанским селима, а потом прешао у Средњошколски ђачки дом Зеница и седам година радио као васпитач.

Коаутор је више књига о Брчком и Брчком Дистрикту Босне и Херцеговине: "Брчко-хроника супервизије" 1999. године, "Брчко дистрикт БиХ - Будућност је почела" 2003. године, "Будућност је почела", и још неколико заједничких књига, а своју прву ауторску књигу „Супервизор“ промовисао је петог марта 2010. године, на десету годишњицу проглашења Коначне арбитражне одлуке о Брчком.

Покренуо је и уређивао билтен Владе Дистрикта "Мост 2000" који је излазио редовно од октобра 2000. године до октобра 2003. године.



Пишите за Суштину поезике

1. Своје радове шаљите у једном word документу.
2. Е-mail за ваше радове poetryaz@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења и ваш е-mail.
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј...)



ЈАБЛАН

Одавно се ухватио сумрак.

На стрњишту испод села у једној забрдици скупио се Лујо сав под хаљиницу. Само му вири пјегаво лице с крупним, грахорастим очима и неколико прамичака жућкасте косе, расуте по челу. Пред њим на неколико корака пасе Јаблан.

Сваке вечери, откад су настале врућине, до неко доба ноћи напаса Лујо свог Јаблана. Пази га као очи у глави. Два пута га на недељу соли. И ужину с њиме полови. Воли он Јаблана — јер је Јаблан најјачи бак у цијелој околици. Лујо се поноси. Остале говедаре и њихове бакове поношљиво презире. Усред гробља смио би он ноћити кад је Јаблан с њиме.

— Само шјутра! — Трже се Лујо као иза сна, збаци са себе хаљиницу, а очи му сијевнуше од узбуђења.

Устаде, приђе баку, па га стаде миловати, мазити и тепати му:

— Добро се ти, Јабо, наруцај. Руцај, бате, колико ти дуса подноси... Само шјутра! Рођени мој, мили мој, драги мој Јабо — само шјутра!

У Лујином промуклом гласићу дрхтало је меко, њежно преклињање. Бак махну по навици репом, па га ухвати мало по образу.

— Зар мене, Јабо? — пита га пријекорно. — Сад ћу ја плакати.

Он се мало одмаче у страну, па као ђоја заплака. Јаблан диже главу.

— Није, није, Јабо! Шалим се ја. Нијеси ти мене ударио... Е, немој се, оца му, одма' за свашта љутити! Де, да се појубимо!

Пољубише се. Лујо огрну хаљиницу, па се опет спусти на влажну траву, да сања о сјутрашњем дану.

Сјутра ће се његов Јаблан бости с царским баком. У њему већ одавно букти, пламти жеља: да се Јаблан и с Рудоњом пободе. Преклињао је кнеза, да му испуни жељу. И остарији су људи молили кнеза.

— Ма, људи моји, није то тако лако — царски је во! Него, ја ћу бацити молбу. Одреди ли царство да се боду, добро и јест — не браним ни ја; не одреди ли — није ништа ни било! Је ли тако, браћо?

— Тако је, кнеже. Само 'ајде по реду, па се не бој!

Молба је бачена, одговор је кнезу дошао: дозвољава се. Сјутра је Преображење, а уједно и царски дан. Сјутра ће се код кнежеве куће огледати Јаблан и Рудоња.

О томе Лујо будан сања. Час види, како је Јаблан пао, како убуден издише; час, опет, како је надбо Рудоњу, па поносито стоји на мејдану. Чује, како Јаблан громовито риче, а брда одјекују. Он долига:

*Воло-лиге, доло-лиге!
Јаче моје мило баче
од те ваше јадне краве!
Ђа, кравуљо, нагрдуљо!
Нагрдим ти говедара
и у кући кућаницу
и на струзи стругарицу*

— — — — —

— Јабо, је ли теби студено? — чу се Лујо испод хаљинице.

Јаблан пасе, шути, ништа не одговара. Он устаде, помилова га, извуче из стога два снопа зоби, метну пред бака, па леже крај њег'. Послије дугог полусанљивог, дрхтавог трзања превари га сан. Кад Јаблан поједе жито, леже и он код свог доброг друга.

Дубока страховита тишина. Влажна свјежина шири се кроз ноћ. Млак вјетар подухива преко кућа, што се у полукружном, непрекидном низу протежу испод планине. Кровови, обрасли маховином, једва се распознају, према мјесечини, од зелених шљивика кроз које стрше. Само се гдје-гдје бјеласка нов кров. Село спава мирно, слатко, као једно, здраво и осорно планинче када га мати подоји и уљуља.

Сунце се лагано помаљало иза планинских врхунаца, који још уморно почиваху у прозрачном јутарњем сумраку. Један тренутак — па се све обли у бјеличастој свјетлости! Све трепти, прелива се. Само, тамо далеко испод планина у присојима, трепери магличасто, тиморно плаветнило. Све се диже, буди, све се пуши као врућа крв, одише снагом, свјежином.

— Свануло већ! — протегну се Лујо, протра очи и погледа око себе. — Јабо, бате, што ме нијеси пробудио?

Јаблан је рано, врло рано устао и добро се напасао. Драго бијаше Луји кад видје како су у Јаблана трбуси забрекли.

— Е, кад си се тако, бате, наруц'о, ето ти па мало 'нако заслади! — вели весело Лујо, па баци пред бака неколико снопова зоби.

Јаблан поједе. Кренуше кнежевој кући.

Вране пролијећу из околних шумарака и падају на кукурузе, који су се истом почели зрнати. Чувари хајкају! Страшила на оградама око кукуруза лепршају се. Сермија се изгони на пашу. Вика, довикивање на све стране.

Лујо иде замишљено за Јабланом. Удубио се у мисли — не чује он те галаме, тог живота који се око њега шири. Он мисли о Јаблану и мејдану.

Врцну се, као да се нешто досјети. Растеже педаљ, па поче мјерити штап:

„'Оће Јабо надбости — неће; 'оће — неће; 'оће — неће; 'оће!“ — викну Лујо, а очи му засвијетлише од превелике радости.

Од драгости стаде љубити и грлити бака.

— Је л' де, Јабо, да ћеш ти њега надбости? Нека је он царски! Свеједно је то мом милом, драгом, рођеном Јаби. Је ли тако? Де, кази своме Јуји! — поче му се безазлено улагивати.

У разговору с Јабланом стиже Лујо кнежевој кући, гдје се бијаше доста свијета искупило. Светац је, не ради се, па дошли људи да мало пробесједе, а као планинцима мило им је гледати и кад се бакови боду.

Луји се стеже срце кад угледа Рудоњу. Учини му се страшан, голем; и дебљи и већи од Јаблана.

— Јабо, бате, ако данас платиш главом, не зажали на ме! — уздахну Лујо, припи се уз вола, па поче опет, кријући од људи, мјерити штап. Изиђе да ће Јаблан надбости! Разведри му се лице.

— Јеси ли се уплашио, мали?

— Ти се, синко, ништа не бој. Твој је бак стари мејданџија — соколи га један чичица.

— Не бојим се ја, вала, ништа! — вели Лујо поуздано.

— Богме ћеш ти, малишане, и јаукнути кад Рудоња исуче Јаблану цријева — застрашава га пољар. — А и јест ми много додијђ.

— Е, то ћемо, пољаре, истом виђети! — смије му се пркосно, заједљиво Лујо.

— Маните се, људи, празна разговора! На страну дјеца и жене! — викну кнез оштро, готово званично. — Поведите бакове на ову раван ниже плота!

Изведоше их. Околи свијет са свију страна. Бакови се почеше њушкати, као да се упознају.

— Трке, Јаблан!

— Трке, Рудоња!

Бакови стадоше букати, копати предњим ногама, заносити се, ребрити, док силно не грунуше рогови о рокове. Стоји прасак, лом! Земља се круни, угиба под њима.

Лујо дрхће, стрепи. Сваки му се живац разиграо. Избечио крупне, грахорасте очи, не трепће. Сваки покрет прати; сваки удар одјекне у разиграном срцу. Стиснуо се, погнуо се — помагао би Јаблану да може. Засјенише му се очи. Само назире како се нешто пред њим врти, вијуга, угиба.

Рудоња насрну свом силом.

— Поду'вати га, Јабо! — викну Лујо, као изван себе.

Јаблан, стари, лукави мејданџија, посрну као ћоја на десно колено предње ноге, па подухвати Рудоњу испод врата.

— Не дајте, људи, нагрди вола! — узвикну преплашено кнез.

Испод врата Рудоњина шикну велики млаз крви. Лујо задолига. Јаблан стоји поносито на мејдану и риче, а планински врхунци силно — силно одјекују.

МРАЗ СУМРАКА

У сумраку долине завејане јануарским снегом, у колиби крај старог камина, седи старац. Посматра пламен што се поиграва његовим сећањима и шири пријатан мирис горућег дрвета. Не говори. Није да нема са ким, него се одлучио ћутати. Оно што му се гнезди у срцу, хладније је од мраза што га окружује. С њим је пас. Један стари пас што лагано корача дуж ивице смрти. Близу јој је, али он још увек не одлази. Не, док се не опрости. Старац пружа руку ка његовој њушци, сматрајући да ће тај гест рећи много више него што би усне изустиле. И не пушта сузу нити су му очи пуне кристала. Наизглед миран и недодирљив, носи са собом бремене туге које му се полако пење на леђа.

Старац је усамљеник што се одлучио на живот ван великих градова. Отишао је оставивши помпу што га је учинила препознатљивим самом себи. Био је добар пословођа, некада, док је мислио да ће новцем купити најбољи могући живот, најбољу породицу, углед, друштво. Преварио се као што се преварише многи. Досезао је он до највећих висина док тамо далеко од земаљског сиромаштва не беше ништа више. Никакав рај нити облаци што би га носили. Он је заправо кроз те облаке пропао, а на земљи се дочекао на леђима, и нико му није пружио руку да устане. Ко би рекао? А био је омиљен. Био је заиста нешто, што би рекли његови пријатељи. Сматрао је да их има, да су битнији од свега што је стекао. Није веровао да је тај живот једна велика фатаморгана. И не беше ту нико да му на то укаже. Жена га је оставила на крају, немоћна да истрпи сва та његова велика пријатељства. Она је знала да су лажна, али није било на њој да му на то укаже. Превише је веровао да популарност отвара сва врата, а на крају је сам своја затворио. На послетку, послови су пропали. Популарност је добила ниску цену. Био је продат. Његово име, углед, забаван карактер, била је само прашина у ветру. И нестала је пре него што је успео да схвати како. На крају се запутио ка шумама, сам, заклевши се да никада више неће штети да комуницира с људима. А није ни морао. Постао је владар природе, годинама скупљајући биље, правећи пустоловину од сваке шетње.

Упознао је пса када га је нека богата породица довела ван града, да га остави међу дрвећем, далеко од свог дома где не може да се врати.

Цвилео је и јурио за колима док су се удаљавала из шуме. На крају схвативши вредност свог достојанства, стао је, почео лајати као да је хтео да им каже: "Одлазите, не требате ми".

После дугог лутања напали су га вукови. Старац је, чувши метеж, истрчао са пушком и спасао пса. Од тада, он је једина породица коју је имао.

Пролазиле су године, а они су живели и ловили заједно. Старац је умео да му прича разне бајке, а пас је помно слушао као да све разуме.

Сада, након десет година, старац је одвећ постао уморан за дугу шетњу. Нешто је у њему кренуло да се гаси. Пас је то осећао. Пас је знао и, као верни старчев брат, и он се опраштао од живота.

Седели су тако крај камина посматрајући пламен што разиграно слави своје постојање док се у старцу и у псу тај пламен полако гасио. Осетио је он да се циклус живота никад не зауставља и веровао је да пламен из њих што ишчезава, заправо храни овај у камину што их тихо поздравља. Разумели су се немумштим језиком. И пламен, и старац, и пас. И док је месец пловио небом бацајући магију над колибом, остаде само успомена да је ту некад боравила душа једног јединственог пса. И једног најзад правог човека.

ЕСЕЈ ИЛИ БЕСЕДА

Од Гаврила до Гаврила

Мом ћеду Гаврилу Баковићу, солунском борцу.

Сви хоће да успоставе светски мир, а не могу да успоставе ни мир у себи. Најбоље ће светском миру допринети онај ко се прво измири са самим собом, а потом са свима осталима.

*

И пре сто година, људи су размишљали о својој будућности и свакодневно вредно радили на остварењу својих замисли. У исто време, судбина свих њих, читавих народа, можда, била је већ скројена у само једној соби. Њихова самостална и слободна воља, ионако, била је само вешто створени привид, мртво слово на папиру, обећање које је требало да учини да се осећају ковачима своје среће, да млате у празно дршком чекића без главе, и превиде то да су још увек, заправо, поданици. Ако сваки дан стрепи да ли ће доживети сутра, човек је срећан само што је жив! Све док су ти несрећници убеђени у своју срећу, они у оној једној соби слободни су да се понашају како год желе, и никад им није довољно онога што желе. Њима не треба човек из народа који има времена да се бави размишљањем, јер докон човек мисли о својој несрећи, и постаје незадовољан. Такав човек опасан је по њихов положај и спокој, јер такав човек је као искра на стрњишту, а огањ револуције никога не штеди.

Таква искра ужарила се у једном младићу, који је од најраније младости маштао о томе да постане народни херој. Није знао да се херојем не постаје – херој се рађа. А народним херојем не постаје само ослободилац народа или војник што је несебично жртвовао свој живот за идеал, него, пре свега, онај ког народ опева у својим песмама. Многим правим херојима није указана таква част, али за то нису криви ти хероји, него народ! Уосталом, они нису ни мислили о томе да су хероји. Ни овај младић, што се звао Гаврило, није успео да одушеви кога је намеравао. Али, он је мислио да постане херој, и смислио. Убеђен, на чији наговор, под ко зна каквим околностима, изабрао је да је дошло време за његово херојство – испуцао је неколико метака, за идеал, а уствари, за фикцију. Ти меци погодили су и кога је требало, и кога није требало.

Први је страдао један престолонаследник инквизиторијалне монархије. Вест о атентату брзо се раширила. Милош Црњански записао је да је, у време кад је вест стигла до њега, са друговима играо билијар у једној бечкој кафани. Прво су разумели да је убијен србијански престолонаследник. (Није било ни важно који је, да је убијен и србијански, не би било више штете.) У целом Бечу, до вечери, каже Црњански, музика није престајала. (Тек се доцкан неко сетио да је ућутка.) Мало њих је славило, а још мање њих жалило је смрт тог престолонаследника. Не може због тога сав живот да стане. Смрт једнога није разлог за трагедију многих, док је неко не злоупотреби. Веровали су многи да је убијен један зао човек, чврсто је у то веровао и онај ко га је убио. Због тога је био уверен и у своје херојство. Можда и јесте био херој, али само за себе, и њему сличне. Свакоме је лако умислити истину о себи и у то убедити истомишљенике. Али, више њих размишљало је као ја, зимус, на беседништву: Да ли је праведно према човеку поступати човечно, а према нечовеку нечовечно? – Јесте праведно дати свакоме оно што му припада, али „ништа свирепо није корисно“. Херој никада није свиреп, рекао је и Јован Дучић. Прави херој никада није себичан, и не мисли о својој слави. Никога не оптерећује својим херојством, јер херојство није у доказивању. Прави херој никога не оптерећује својим животом, и својом смрћу. Он се не жали како је живот тежак, јер је он већи од живота. Прави херој је, зато, способан да жртвује свој живот, за опште добро, за спас живота других људи. Зао је инат

без части, а себичност је глупа. Слава тражи врлину. Млади Гаврило, изгледа, није био свестан тога, и зато је из свог пиштоља саопштио престолонаследнику Божију одлуку.

То саопштење погодило је и људе у другој држави. Погођен је био и један Гаврило, који је живео на селу, у Србији. Имао је жену и четворо деце. Он није имао други идеал до да оре земљу, и жену, да има много деце и да их здраве одгаја у честите људе. Живео је по Богу, и волео је свој живот – а онда је морао да мотику замени пушком. Погођен је био и један Гаврило, који је живео у једном граду, у Србији. Тек је завршио гимназију и спремао се да крене на студије. Његов једини идеал била је књига – а онда је морао да је замени пушком. Погођен је, тако, из сваког села и града у Србији, по један Гаврило. У целој Европи, у сваком дому, судбина неког Гаврила била је жртвована неком себичном, бесмисленом циљу. Испало је тако да је Божија одлука била да због Младе Босне изгине млада Србија, и сва млада Европа. Заправо, због изопачене старости уништена је наивна младост. Жртве је немогуће избројати. Постоје жртве које су изгубиле живот у рату, и живе жртве, преживеле. То су сви они на чији живот делују последице и након рата. Жртва није онај ко ни најмање не трпи последице. Да ли је, онда, било некога, у тој јадној Европи, ко није био жртва?

И млади Гаврило, херој у покушају, постао је жртва. Напокон, успео је у свом науму да постане херој, додуше, у затвору. Умирући, у мукама, постајао је херој-мученик, а његови мучитељи свесрдно су му помогли у томе. Био је поносан на своје дело и на своју смрт. Питам се да ли је било вредно. Да је видео како гине Владислав Петковић Дис у Јонском мору, или како у Солуну умире Милутин Бојић, како милиони појединаца гину и умиру у мукама, рањени и болесни, у рововима и болницама – да ли би био поносан? Да ли би онда преминуо мирне душе, или би увео од туге и бола, што не може оружјем да брани отаџбину уз своје пријатеље, као Велимир Рајић? Да ли би, онда, мислио да је заслужио славу?

Признајем његово мучеништво, али му славу не признајем. Смрт једнога није разлог за трагедију многих, док је неко не злоупотреби! Многи младићи показали су се већим херојима, а ни најмањег трага од њих није остало. Нека га славе у његовом селу, ако већег хероја нису имали, али нека га не намећу у мом – јер моје село дало је прегршт правих хероја, да још нико није успео све да их опева. У мом селу славићу све хероје Великог рата кроз своје претке, којима је једини идеал био да ору своју земљу, и жену, или књига, и кроз све оне који су преживели, па постали велики људи.

Аутор: Бранислав Чурчов



О ПИСЦУ

Бранислав Чурчов рођен је 1993. године, у Вршцу. Писањем поезије бави се од гимназијских дана. Тренутно студира на Правном факултету у Новом Саду.



Суштина поезије

Пишите за Суштину поезије

poetryaz@hotmail.com

ПЕСНИЦИ – НАШИ САВРЕМЕНИЦИ

НОКТУРНО

Обриси ноћи,
киша која шапуће,
машта.

Дан као сећање,
сан као странац,
чежња.

Пакет жеља,
пуж је поштар,
нада.

Јутро које свиће,
мозак који тоне,
ништа.

~ Марко Мозетић ~

КРЕНИ

Ноћ и ја ћутимо
Тихо, мрачно, болно
Сећања плаве душу
Не дам и нећу
Побећи не могу

Иди у сусрет болу
Чујем глас тишине
Осети и преболи
Затамни и угаси
Сутра упали сном

Елегијом преболи
Похрани и одмори
Не утрни сунчани зрак
Време надолази
Убери дане нове

Тихо, нечујно помири бол
Призови топле зраке
Покрени вир и испливај
Заврти срце и удахни дан
Живот тече, не чекај

~ Вера Нада ~

ТАЈНА

Твоја коса густа крваво црвена
Од трећине звезда укосница сјајна
На извору очног живца умивена
Над смртнима владаш, име ти је тајна.

Свила и порфира из црвеног вира
Лепоте ти силу до облака дижу
Клечећи пред тобом не стиче се мира
Спутани у теби великаши гмижу.

Виности је твоје пород земни дело
Сви те вини славе твојим вином страсним
Лађари, крмари, цари над пепелом
Запаљеним вриском у сатима касним.

~ Рајица Марковић ~

РАЗЛОГ

Све за чим сам жудео, прах је
љубио сам обљубљено
волео сам омражено
и мислио да то је све.
А онда... израсла си из нуле,
ни из чега.
Погледаше ме плаве очи
и постах нов,
добрио сам и своје име.
ни из чега си дошла,
без разлога остала,
али нити ћеш отићи у ништа
нити ћеш отићи са разлогом.
Задржаће те мој разлог...
Јер те волим

~ Новица Вељовић ~

ТЕСКОБА

Осећам уздах
отргнут из срца.

Осећам
кад је кренуо
провлачећи се кроз артерије,
тешко се провлачећи
док је крв враћала га назад.

Крв,
врела као вода док кључа,
пржећи га и стварајући
опекотине по њему.

Осећам како је,
пролазећи кроз плућа
наишао на тескобу,
мрачан и лепљив простор
који га је гушио, стезао,
лепио га својим пипцима.

Осећам како
пролази кроз душник.

Смрад,
онај тешко сварљиви смрад
шчепао га је и кидао
као кад лав кида врат
уловљене зебре чељустима.

Осећам уздах
и његов излазак на светлост,
смирај и наду у боље сутра.

~ Слађана Јанковић ~

МИРИШУ ПУНИ ОБЛАЦИ

Мед
Слатки лепак
Цури
Тече
У отворена уста
На склопљене капке
У пружену руку
У чахуру која пуца
На кљун птице што се обрушава
На змију што плеше
Змију што уједа
На прсте што свирају
На ујед на руци

На цвет што се бојом буни
На усне у осмеху
На траг на папиру

~ Марја Хамовић ~



Пат Бренан
"НАДРЕАЛНА ФАНТАЗИЈА"

КРВ

Пробуди се нагло без лица и гласа
у себи спаљена спакована тесно
у црвену урну од дамара густих
са тамнички уским отвором за светлост.

Од врелог пепела што са семеном мешан
рађа живо класје вечне кошевине,
за црвено брашно што на смрт наноси
трагове румене утешне опсене.

Невидљива клица испод мисли хтења
у жили водица која речи слади
испод сенки сивих горући облаци
лепљиве кишнице која земљу зали.

Набујала река записа у ватри
прокључале воде у свиленој пари
кад се спусти назад низ олук дубоко
заблистају њени несмирени опиљци у лави.

Бескрајна је љубав генезе у кругу
у свакој ћелији распршено име,
под кожом огњене птице луталице
што ће кроз нос, уши, једном до неба да стигне.

~ Марина Богдановић ~

КОСОВО

Отима јадница руку несуђеног мужа,
Од птице грабљиве што кида мртва тијела.
Из крви израста црвена божур ружа
и своје латице спусти крај нечијег чела.

Нема јунака да је преживио бој,
узалуд чека жена мужа, сестра брата и мајка
сина...

Подоше за крст, слободу и народ свој
они што зором узеше хљеба и вина.

И гази боса преко потока крви,
дјевојка русе расплетене косе...
Очи јој сузе, срце од бола се мрви
знала је гавранови црн глас јој доносе.

Глава је храбра крај туђег тијела пала,
угледа дјевојче тражећи свога брата,
на једној руци вјенчана бурма је сјала,
а златан крстић блист'о с нечијег врата.

Сви ко један, исти пред Богом и даном....
Пали за српство, крст и Косово равно.
Израсти цвијете, црвени и свједочи
животе своје дадоше часно и славно!

~ Силвана Алексић ~



Пишите за Суштину поезике

poetryaz@hotmail.com

Да се подсетимо

Велимир Живојиновић Масука



Велимир Живојиновић Масука

Рођен је 21. новембра/3. децембра 1886. у Великој Плани. Годину дана по рођењу умрла му мајка, а са десет година остао је и без оца, кога су убили политички противници. Основну школу је завршио у Великој Плани, а гимназију у Смедереву и Другу мушку гимназију у Београду 1907. године.

Био је српски песник, приповедач, драматург, књижевни и позоришни критичар, као и преводилац. Велики део своје активности посветио је позоришту, па је наизменично био драматург, редитељ и управник позоришта у Београду, Скопљу и Нишу.

Умро је у Београду 24. августа 1974. године.

КО ЗНА

Да л' живим ил' сам прошао?
У један сутон сам дошао,
и сву ноћ, ево, бдим.

И слушај: — (Је ли то Бог
на ухо мени шануо,
ил', давно мртав сним?)
"У радост срца твог
ја нисам срећу кануо."

Знам: мутан сјај је свануо
на челу дана мог.
И други није дошао.

Да л' живим ил' сам прошао?

ЗА МРТВОМ ЗВЕЗДОМ

Наиђе, буде, па носиш у глави
данима лик један случајно негде спажен:
ко да отежа на грани сна, заплави
у сочни цвет, маглама чежње влажен.

Наиђе, буде. — Шта сниваш, срце, тада?
Што ти мирише небо руменим росама крви?
Што ти на откуцаја вал, као са чесме, пада
доброте болне млаз, и ту се гуши и мрви?

Чежња? — Ал' за чим? Поздрав — Али коме?
Туга? — Због чега? — Ил' све то? — И све то
споји
мисо у лик тај једва виђен, који
таласи душе и немају, и ломе:
онако као вода звезде лик,
далеке, мртве можда, и драге звезде лик.

РЕЧИ

Речи? — Кад таче лист мој слух
и заљуља се на њему
вода се крену, талас пљусну, — чух
прамичак слова из бајака о Свему...

Речи? — То беше Слова дух :
лептирак један на таласу голему.
Речи? — Где има њих ту? И чему?

ТУГА

Пољуби ме, зачарај ме собом,
затвори ми очи ћутањем;
да, у трену заорава, тобом
живим као сенка лутањем.

Биће ми се, тмуло од горчине,
зажелело туђег живљења:
једног трена сопствене даљине,
једног даха без противљења.

Пољуби ме, зачарај ме, сведи
сасуд срца до изливања;
обај душу, узми је, изведи,
да почине од пребивања;

да, у трену заорава, тобом
живим као сенка лутањем,
склопим очи уморне над собом,
и ишчилићим у те ћутањем.

НА ШЕТАЛИШТУ

Закружио је лист у тихом лету
и тако се груди мојих, жут:
к'о да не беше места на том свету
другог за његов бол и његов пут.

И ко да мени задње жеље своје
предаде болник на самрти, тих;
мисли се тихо замрачише моје
и сенка паде ћутања на њих.

Какав ми даде аманет? Што мени?
Ко ми га посла? Рад чега? Шта знам!
Кад ново лишће светом зазелени,
аманет, можда, проклијаће сам.

Закружио је лист у тихом лету
и тако се груди мојих, жут.
Сусрели смо се једном на том свету,
а везао се заувек наш пут.



Пишите за Суштину поезике

poetryaz@hotmail.com

ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ

МАЛА НЕМАН

Око моје куће рода,
Често лети, кружи, хода.
Ја се бојим, страх ме хвата
Донеће ми или сестру или брата!
Па све оно што је моје
Делићемо тад нас двоје:
Играчкице и играчке
И двориште, пса и мачке.

Трактор, комбајн и ауто,
Зеца што је проскакут'о.
И хлачице, и пицаме.
Љубав тате, нежност маме.

Чини ми се: нисам спреман
Да сад примим малу неман.
Нек сачека, нек се стрпи
Да порастем, да сазорим
Онда ћу му кућна врата
Са радошћу да отворим!

ВАШАР У СТАНУ

Кад нема маме и тате
особе шашаве,
непознате,
непозване у кућу бану
и неред направе у нашем стану.

Кад код куће нема тате и маме
По стану ко птице лете пицаме,
падну по поду око столова
кд да су крила им од олова.

Падну по поду.
Мирне,
шарене,
са свога мјеста ниједна да крене,
ниједна рука да их дигне
све док мајка са посла не стигне.

Ципеле,
столци,
књиге по поду!
Стан изгледа као тужна лука
кроз коју је прошао у походу
Алибаба
са сто хајдука!

ТЕТА БЕЗ АУТОРИТЕТА

Да чујеш шта ми каже тета ...
То ти је, брате, безвезна прича,
гора од лажи, јефтиног кича,
провидна лудост кд дно решета.

У моје се уши загледала,
говори о блату, расту дрвета.
Дрво је велико, а глава мала!
Е, баш ништа не зна тета.

Мрмља о смећу и прсту моме
и упорно ми нокат гледа,
којега рађе грицкам од меда.
То је да просто полудиш с њоме.

Прегледа врат ми, због нечег кука,
спомиње под и рибаћу четку.
Видиш како је силна мука
имати тако досадану тетку.

БИЦИКЛ

Отац ми купио бицикл
и моли ме најбољи друг:
- Дај ми да око насеља
направим бар један круг.

Размишљам.
Шта да учинем?
Врло је незгодна ствар!
Бицикл није ситница!
Скуп је то,
драгоцјен дар.

Било би мање проблема
да сам га купио сам.
А измољен је једва
па како да га сад дам?

Тата се љутио јако:
нема ни честитих гаћа
а бицикл купује сину
и кредит за њега плаћа.

Важем,
што више вриједи:
котач или добар друг?
И рекох тешка срца:
- Ево, па направи круг!



Песник: Ђуро Маричић

Дипломирани инжењер, књижевник, друштвени и спортски радник, хуманиста, рођен је 13. новембра 1934.г. у Хашанима, код Бос. Крупе, БиХ, од оца Петра и мајке Данице, рођене Бањанин. Четири разреда основне школе завршио је у Хашанима, нижу трогодишњу реалну гимназију у Босанској Крупи, вишу реалну гимназију у Загребу. У Загребу је 1962.год. дипломирао на Електротехничком факултету, слабу струју, где је након тога студирао и Економске науке и завршио 1966.г. Школу страних језика, Њемачки језик. Говори енглески, руски и немачки.

ЧУДНА ЛИ ЧУДА

Сред пустиње санта леда,
са ње пингвин кактус гледа,
око њега ту по трави,
жуту лију јашу мрави.

А на брду у долини,
вук за козу дом сачини,
комшије им овце старе,
плету оне споменаре.

На дрвету два су зеца,
један рибу с гране пеца,
други с пушком чека лава,
док мајка им хрче, спава.

Каква би то чуда била,
да се Аци нису снила,
и да јутро на помолу,
не зовну га тад у школу.

ДУГА

Да ли знате, драга дјецо,
шта се јавља послје кише,
какве су то дивне боје,
које небо обгрлише.

Како се тај сликар зове,
што по небу боје слаже,
ако неко име знаде,
молим да га свима каже.

Ту сликара нема нигдје,
повика нам мала Дара,
то се небо само игра,
па по себи боје шара.

Није тако, драга Даро,
стидљиво се јави Гога,
све на свијету што постоји,
човјеку је дар од Бога.

Песникиња: Јелена Глишић



Песникиња: Јелена Глишић

Рођена је 1989. године у Дервенти. По занимању учитељица. Поезију је почела да пише још у основној школи, а последњих неколико година пише искључиво за децу. Прву збирку објавила је 2012. године под називом *МОЈА ПРВА ДЈЕЧИЈА КЊИГА*



Пишите за Суштину поетике

poetryaz@hotmail.com

ПОЕЗИЈА ЗАНОСА

Сунчица Радуловић Торбица



Сунчица Радуловић Торбица је рођена 1965. године у Оџацима. Високо образовање је стекла у Сомбору и Новом Саду. Четврт века ради у образовању од непосредне наставе до послова организовања и управљања наставним процесом у једној од највећих новосадских школа. Залаже се за увођење иновација и подизање образовања на виши ниво, као и за очување и неговање језика и културне баштине.

Осим неких стручних текстова и поговора у дечијим лектирама у издању Образовања из Новог Сада, сарађивала је на изради неких радних листова.

Дуги низ година пише поезију и прозу за децу и одрасле. У сарадњи са дечијим песницима објављивала поезију у часописима за децу и у Књижевним новинама Свитац. Приповетке су јој објављиване на електронској страници за културу и уметност PULSE.

Са својим радовима учествовала на песничком скупу Књижевног клуба 21 из Смедеревске Паланке и на Фестивалу лепих речи у организацији Друштва српско-руског јединства Тител поводом Европског дана језика.

Тренутно је у припреми за објављивање први роман Ципеле у магли.

ПЛЕС ПО ЖИЦАМА

Прешли смо ивицу амбиса
бежећи од ништавила,
неподношљиве празнине
и неких страних, чудних погледа.

Не окренувши се
загазих у
мекоћу твојих додира
и препуштам се
роси твојих зеница
које ме купају
слаповима нежности,
дуго и тихо.

Са ивице страха
вратиш ме
раскошном мелодијом
свог бића
којом хиташ у сусрет
мојим узбурканим трептајима.

Нестрпљиво,
снено,
чежњиво,
гладно,
заборављеним тоновима,
постајеш неосетно виртуоз бескраја.

ВАЈАР

Вребаш ми деране
звук потпетица
и цурење пешчаника,
да ништа претвориш у танано нешто.
Кротиш дрхтаје мојих слабина,
да би се од ловца
претворио у ловину
чежњиве пути.
Заробиш поглед
који је силно хтео
да буде ничији,
пустивши ме да
будем слатко своја.
Слободом коју си ми дао,
претворио си ме
у своју робињу
и чувара твојих жеља,
до којих чудесном пречицом стижем.
Погледом
као ласом,
на површину извучеш
и отмеш,
задњу мрву
путене чедности
и извајаш своју богињу греха.

ЖАР НА ДЛАНУ

Ниси хтео или смео
да спасеш ме од себе саме,
из огња
који твој поглед рађа?
Разнесе нас пламен
сопствене ватре
у неке висине,
да у жару још стопала горе.
Сад боли где сам пољубљена
и где нисам.
Жари и кожа, али од суше,
навикла на непресушну реку
усана твојих.
Неке чудне и стране кише
само се немо сливају
не остављајући капи,
ни трага у порама.

Развукли смо дугу
под небеским сводом
предугу,
да од умора
и стопала и очи боле.
Заборависмо од ватре,
да испод дуге
тешко је заједно проћи,
ако останемо чувари
њених крајева.

КРАДЉИВАЦ СНОВА

Ти знаш где су границе
мог сазвежђа.
Пратиш све тагове
неухватљивих путања
у моје снове.
Гипким покретом пантера
ловиш ми мисли
и знаш да вештином скулптора
на мојој кожи
извајаш жељу.
Нежношћу антиквара
љубоморно чуваш
титрај усана и ока
само за себе,
чудесно дуго!
Волим у теби
страст великог трагача
за скривеним благом
и жудњу која не престаје
када га пронађе!



Хоћу да отерам онај трен када недостајеш ми;
све оне трнце, мраве и бубице које си послао
да под кожом ме на тебе сете.
И пахуље ситне што топе се у праменовима косе
које си љубоморно чувао само за себе.
Чак ме и зрак сунца подсети на одсјај у твом оку
где сам кристално јасно први пут угледала
најлепшу себе.
У кишним капима пронађем траг
неких нестварно божанских стисака који и
облаке учине невидљивим.
Скупљајући листове календара са пода
који су ми некако промакли,
сетим се како морам да проверим и подесим часовник,
јер ветар сада само саучеснички враћа казальке
у твом правцу.

ЖАР НА ДЛАНУ

Ниси хтео или смео
да спасеш ме од себе саме,
из огња
који твој поглед рађа?
Разнесе нас пламен
сопствене ватре
у неке висине,
да у жару још стопала горе.
Сад боли где сам пољубљена
и где нисам.
Жари и кожа, али од суше,
навикла на непресушну реку
усана твојих.
Неке чудне и стране кише
само се немо сливају
не остављајући капи,
ни трага у порама.

Развукли смо дугу
под небеским сводом
предугу,
да од умора
и стопала и очи боле.
Забрависмо од ватре,
да испод дуге
тешко је заједно проћи,
ако останемо чувари
њених крајева.



Песникиња : Сунчица Радуловић Торбица



Пишите за Суштину поезике

poetryaz@hotmail.com

НОБЕЛОВАЦ

Радјард Киплинг



Радјард Киплинг

Рођен је у Бомбају 30. децембра 1865. године. Био је енглески књижевник. Нобелову награду добио је 1907. године.

Умро је у Лондону 18. јануара 1936. године.

Мачка која шета сама

Чуј, пази и памти; јер то се збило и догодило и десило и било, љубимче мој, док су још данашње питоме животиње биле дивље. Пас је био дивљи, и коњ, и крава је била дивља, и овца је била дивља, и свиња је била дивља, толико дивља колико само она може да буде, и они су ходили влажним дивљим шумама својим дивљим путевима. Али, мачка је била дивља још више од свих осталих животиња. Она је увек била сама и било јој је свеједно куда иде.

Разуме се да је дивљи био и човек. Није се припитомио докле год није срео жену и док му она није рекла да неће да живи на његов дивљачки начин. Нашла је она онда лепу, суву пећину где ће спавати на хрпи лишћа, посула земљу чистим песком; наложила у дубини пећине лепу ватру; обесила на улазу у пећину суву кожу од дивљег коња и то тако да реп виси, и рекла:

"Обриши, драги мој, ноге кад улазиш, јер ћемо од сада имати домаћинство."

Те вечери, љубимче мој, јели су дивљу овчетину, печену на врелом камењу и зачињену дивљим луком и дивљим бибером; и дивљу патку, напуњену дивљим пиринчем и дивљим коморачем и дивљим анисом; и мозга од дивљих волова; и дивљих трешања и дивљих мограња. Онда човек леже крај ватре, да спава, пресрећан; али жена седи и чешља косу. Узела онову лопатицу - велику пљоснату лопатицу - погледала на њој чудна знамења, па бацила у ватру још дрва и учинила чаролију. Први пут на свету учинила чаролију.

Напољу у мокрим дивљим шумама, окупиле се дивље животиње на видокругу светлости од ватре, па се чуде, издалека, шта то значи. Онда дивљи коњ топну дивљом ногом и рече:

"Ој, пријатељи и непријатељи моји, зашто су човек и жена запалили то силно светло у тој великој пећини и какву невољу они нама спремају?"

Дивљи пас подиже дивљи нос и нађуши мирис печене овчетине и рече:

"Отићи ћу тамо, погледати и рећи вам; јер ја мислим, да је то добро. Мачко, ходи са мном."

"Нећу!" одговори мачка. "Ја сам мачка која шета сама, куд год да ме је воља. Нећу да идем."

"Онда нећемо више никада бити пријатељи", рече дивљи пас и откаса ка пећини. Али, кад је одмакао мало према пећини, рече мачка сама себи:

"Мени је свеједно где сам. Зашто не бих и ја отишла и погледала и видела и удаљила се потом по својој вољи?"

Тако она шмугну, тихо, за дивљим псом, и сакри се, да може све чути. Када је дивљи пас стигао на улаз у пећину, диже носом суву коњску кожу, и узне мирисати дивљи мирис печене овчегине, а жена, која је посматрала лопатицу, чувши га, насмеја се и рече:

"Ево првог. Дивљи створе из дивљих шума, шта ти би?"

Дивљи пас рече:

"Ој, непријатељице моја и жено мога непријатеља, шта је то што овако добро мирише у дивљим шумама?"

Онда жена дохвати испржену овнову кост, добаца је дивљем псу и рече:

"Дивљи створе из дивљих шума, пробај."

Дивљи пас оглода кост, а била је слађа него ишта што је икада окусио и рече:

"Ој, непријатељице моја и жено непријатеља мога, дај ми још."

Жена рече:

"Дивљи створе из дивљих шума, помози моме мужу да лови по дану и чувај ову пећину по ноћи, а ја ћу ти давати колико год ти је потребно печених костију."

"Ах", уздахну мачка слушајући. "То је јако паметна жена, али није паметна као ја."

Дивљи пас се ушуња у пећину, положи главу жени на крило и рече:

"Ој, пријатељице моја и жено пријатеља мога, помагају твојем мужу да лови по дану, а ноћу ћу чувати вашу пећину."

"Ах", уздахну мачка. "То је баш луд пас." И она се врати у мокре дивље шуме, машући дивљим репом и шетајући својим дивљим путем. Али, никоме ништа не рече. Када се човек пробудио, запита:

"Шта ће тај дивљи пас овде?" А жена му одговори:

"Њему није више име дивљи пас, него први пријатељ, јер он ће нам бити пријатељ на све вјеке вјеков. Поведи га када пођеш у лов."

Сутрадан, насече жена велику прегршт зелене, свеже траве са влажних ливада, осуши је крај ватре, да мирише као сено тек покошено, седе на улаз у пећину, узне плести улар од коњске коже, погледа овнову лопатицу - велику широку лопатицу - и учини чаролију. Учини другу чаролију на свету. Напољу у дивљим шумама све се дивље животиње чуде, шта је с дивљим псом, а напослетку топну дивљи коњ ногом и рече:

"Отићи ћу и погледати зашто се дивљи пас није вратио. Мачко, ходи са мном."

"Нећу!" одговори мачка. "Ја сам дивља мачка која шета сама и свеједно ми је куда."

Нећу да идем." Али, ипак пође за дивљим коњем, тихо, сасвим тихо, и сакри се, да све чује. Кад је жена чула дивљег коња како рже и спотиче се о своју дугу гриву, насмеја се и рече:

"Ево другога. Дивљи створе из дивљих шума, шта ти би?"

Дивљи коњ рече:

"Ој, непријатељице моја и жено непријатеља мога, где је дивљи пас?"

Жена се насмеје, дохвати лопатицу, погледа је и рече:

"Дивљи створе из дивљих шума, ти ниси дошао амо ради дивљег пса, него овој доброј трави за вољу."

А дивљи коњ топчући и спотичући се о своју дугу гриву рече:

"Истина је; дај ми да једем."

Жена рече:

"Дивљи створе из дивљих шума, пригни дивљу главу и носи шта ти ја дајем, па ћеш ту дивну траву јести три пута на дан."

"Ах", уздахну мачка слушајући. "То је баш мудра жена, али није тако мудра као ја."

Дивљи коњ пригну дивљу главу, жена му натаче улар уплетен од коже, а дивљи коњ дахне жени на ноге и рече:

"Ој, господарице моја и жено господара мога, служићу ти овој дивној трави за вољу."

"Ах", уздахну мачка. "То је баш луцкаст коњ." И она се врати у мокре дивље шуме, машући дивљим репом и идући својим дивљим путем. Али, никоме ништа не рече. Када се човек и пас вратише из лова, рече човек:

"Шта ради дивљи коњ овде?"

А жена рече:

"Није њему више име дивљи коњ, него први слуга, јер он ће нас носити с једног места на друго на вјеки вјеков. Јаши на њему када будеш ишао у лов."

Ујутру, пошла ка пећини дивља крава, па дигла у вис дивљу своју главу, да јој дивљи рогови не би запињали по дивљем дрвећу, а за њом кренула мачка и сакрила се исто онако као и пре; и све се збило онако, као и пре; и мачка рекла исто оно, а кад је дивља крава обећала да ће жени давати млеко у замену за дивну траву, вратила се мачка у мокре дивље шуме, машући дивљим репом и идући својим дивљим путем исто онако као и пре. Али, није казивала никоме ништа. А кад се човек и коњ и пас вратише из лова и запиташе исто, као и пре, рече жена:

"Није њој више име дивља крава, него давателица добре хране. Она ће нам давати топло млеко на вјеки вјеков, а ја ћу се бринути за њу, док сте у лову ти, први пријатељ и први слуга."

Сутрадан је мачка осматрала неће ли још који дивљи створ отићи ка пећини, али ниједан се није појавио из мокрих дивљих шума, па се мачка шетала сама; и видела она жену како музе краву, видела светло од ватре и нањушила мирис топлог белог млека. Рећи ће мачка:

"Ој, непријатељице моја и жено непријатеља мога, где је дивља крава?"
Жена се насмеје и одговори:

"Дивљи створе из дивљих шума, врати се опет у шуме, јер ја сам сплела косу и склонила сам чаробну лопатицу пошто нам нису потребни више никакви пријатељи ни слуге у нашој пећини."

Мачка рече:

"Ја нисам пријатељ и ја нисам слуга. Ја сам мачка која се шета сама, и желим да уђем у вашу пећину."

Жена рече:

"Зашто онда ниси дошла с првим пријатељем прве ноћи?"

Мачка се јако разљути и рече:

"Је ли дивљи пас причао о мени?"

Онда се жена насмеје и рече:

"Ти си мачка што се шета сама, и свеједно ти је куда. Ти ниси пријатељ и ниси слуга. Сама си то рекла. Одлази и шетај се сама куда год ти је воља."

Мачка се направи као да се ражалостила, и рече:

"Зар не смем никада доћи у пећину? Зар не смем никада седети уз топлу ватру? Зар не смем никада пити топло млеко? Ти си јако мудра и јако лепа. Не би требало да будеш окрутна према мачки."

Жена рече:

"Знам да сам била мудра, али нисам знала да сам лепа. Направићу, дакле, уговор са тобом. Ако икад изрекнем једну реч теби у похвалу, смеш ући у пећину."

"А ако изрекнеш мени у похвалу две речи?" запита мачка.

"Нећу никада", одговори жена, "али ако теби у похвалу изрекнем две речи, смеш да седиш у пећини уз ватру."

"А ако изрекнеш три речи?" запита мачка.

"Нећу никада", одговори жена, "али, ако теби у похвалу изрекнем три речи, смеш да пијеш топло бело млеко три пута на дан на вјеки вјеков."

Онда се мачка згрби и рече:

"Нека дакле завеса на улазу у пећину, и вода позади у пећини, и лонац са млеком што стоји до ватре памте шта ми је рекла непријатељица моја и жена мога непријатеља."

И она оде мокрым дивљим шумама, машући дивљим репом и шетајући својим дивљим путем. Увече, када се човек и коњ и пас вратише из лова кући, жена им не рече ништа о уговору што га је склопила са мачком, јер се бојала да им неће бити по вољи. Мачка је отишла далеко, далеко и сакрила се у мокрым дивљим шумама на свом дивљем путу на дуго време, тако да ју је жена сасвим заборавила. Једини је шишмиш, мали шишмиш, што у пећини виси наглавце, знао где се мачка сакрила; и свако је вече летео ка мачки и јављао јој шта се збива. Једно вече рече шишмиш:

"Има у пећини беба. Нова је и румена и дебела и мала, а жена је јако воли."

"Хм", рече мачка, слушајући, "али шта воли беба?"

"Она воли што је меко и што јој угађа", одговори шишмиш. "Воли да држи у рукама топле ствари кад легне да спава. Воли да се играју с њом. Све то она воли."

"Аха", рече мачка, "онда је куцнуо мој час."

Те ноћи, пође мачка по мокрим дивљим шумама и сакри се близу пећине све до јутра, када човек и пас и коњ одоше у лов. Жена се изјутра даде на посао и кување, а беба плаче и смета јој. Однесе онда она бебу пред пећину и даде јој шаку шљунка, да се игра са њим. Али, беба, свеједно, плаче. Онда мачка испружи своју меку шапу и помилије бебу по образу, а беба загукаче; мачка јој се очеше о колени и заголица је репом испод буцмасте брадице, и беба се насмеје; а жена зачује бебу и насмеши се. Онда рече шишмиш, мали шишмиш, што на улазу у пећину виси наглавце:

"Ој, домаћице моја и жено мојега домаћина и мајко домаћинова сина, један дивљи створ из дивљих шума игра се прелепо с твојом бебом."

"Благословен био дивљи створ, који год био", рече жена усправљајући се, "јер јутрос сам ја била вредна, а он ми је направио услугу."

У тај исти час и трен, љубимче мој, трес! - спала завеса од суве коњске коже, шта прекрива улаз у пећину и реп виси са ње, јер се сетила уговора што га је жена склопила са мачком; а кад је жена пришла да дигне завесу, гледа и види - мачка сасвим мирно седи у пећини.

"Ој, непријатељице моја и жено непријатеља мога и мајко мојега непријатеља", рече мачка, "ја сам то; јер ти си изрекла једну реч у моју похвалу и сад смем да седим у пећини на вјеки вјеков. Али, ја сам и даље мачка, која се шета сама и свако ми је место по вољи." Жена се јако расрди, чврсто стисну усне, дохвати своју преслицу и започне прести. Али, беба се узнемирила, и жена није могла да је умири, а ова се бацака и топће, сва поцрнела у лицу.

"Ој, непријатељице моја и жено мога непријатеља и мајко мојег непријатеља", рече мачка, "узми колут пређе што је предеш и свежи је за вретено и повуци по поду, а ја ћу ти показати чаролију, од које ће се твоја беба насмејати исто овако гласно како сада плаче."

"Урадићу тако", рече жена, "јер не знам ни шта ћу ни како ћу; али ти се нећу за то захваљивати."

И она направи лопту и свеже је за мало вретено и потегне је по поду а мачка потрчи за лоптом, па је тапка шапама, премеће се преко главе, баца је иза себе, пројурује је између задњих ногу и прави се да ју је изгубила, а онда је опет шчепа, тако да се беба смејала исто онако гласно како је до малопре плакала, па пузи за мачком и цичи за њом, све док се није уморила и легла да спава с мачком у наручју.

"Сада ћу да запевам беби песму која ће је држати успаваном један сат", рече мачка. И узе да преде гласно па тихо, тихо па гласно, све док беба није чврсто заспала. Жена се смешкала гледајући њих двоје, те рече:

"То си дивно учинила. Заиста си јако мудра, мачко."

У тај исти час и трен, љубимче мој, хук! - дим од ватре што гори позади, дубље у пећини, сукну као облак од врха на доле, јер се сетио уговора што га је жена склопила са мачком; а када се разишао дим - гледај и памти - мачка сасвим мирно седи уз ватру.

"Ој, непријатељице моја и жено мога непријатеља и мајко мојег непријатеља", рече

мачка, "ја сам ту јер си ти изрекла и други пут мени похвалу и сада смем да седим уз топлу ватру позади у пећини на вјеки вјеков. Али, ја сам и даље мачка која се шета сам, кудгод ми је воља."

Онда се жена јако расрди, спусти своју косу, баца у ватру дрва, дохвати широку овнову лопатицу и започне чаролију која ће је очувати да не изрекне трећу реч мачки у похвалу. Није то била певана чаролија, љубимче мој, него је то била тиха чаролија; и мало-помало, пећина се утишала толико, да се малецки мишић ишуњао из угла и потрчао подом.

"Ој, непријатељице моја и жено мога непријатеља и мајко мога непријатеља", рече мачка, "је ли тај мали миш од твоје чаролије?"

"Ху! Богме није!" рече жена, баца лопатицу и скочи на столочицу крај ватре и сплете брже косу у вис, да се не би по њој попео миш.

"Хм", рече мачка, вребајући, "онда ми неће нашкодити тај миш, ако га поједем?"

"Неће", одговори жена, плетући косу, "поједи га брже и ја ћу ти заувек бити захвална."

Мачка скочи и зграби мишића, а жена рече:

"Сто пута ти хвала. Ни први пријатељ не хвата мишиће тако брзо као што си га ухватила ти. Ти си стварно јако спретна."

У тај исти час и трен, љубимче мој, крк! - распуче се надвоје лонац са млеком који је стајао крај ватре, јер се сетио уговора што га је жена склопила с мачком; а кад је жена скочила са столочице, - гледај и памти! - мачка лапће топло бело млеко, што је у једној крхотини од лонца остало.

"Ој, непријатељице моја и жено непријатеља мога и мајко мојега непријатеља", рече мачка, "ја сам то: јер ти си рекла три пута похвалу за мене и сада смем да пијем топло бело млеко три пута на дан на вјеки вјеков. Али, ја сам и даље мачка која се шета сама, куд год воли."

Онда се жена насмеје и положи пред мачку тањирчић топлог белог млека и рече:

"Ој, мачко, ти си вешта као човек, али, памти да твој уговор није склопљен са човеком или псом, те ја не знам шта ће они учинити када се врате кући."

"Шта ја марим за то?" рече мачка. "Када ја имам своје место у пећини крај ватре и три пута на дан своје топло бело млеко, није мене брига шта ће учинити човек или пас."

Увече, када се у пећину вратише човек и пас, исприча им жена о својој погодби и уговору, а мачка је за то време седела крај ватре и смешкала се. Онда рече човек:

"Јесте, али она није склопила уговор са мношцима са свим правим људима након мене." Онда он изује обе кожне чизме и дохвати своју малу камену секиру (то је троје) и донесе комад дрвета и повећи камен (то је све скупа пет) поређа то и рече:

"Сада ћемо ми да склапамо уговор. Ако не будеш хватала мишеве на вјеки вјеков док будеш у пећини, баћићу на тебе ових пет ствари кадгод те видим и тако ће радити сваки прави човек после мене."

"Ах", рече жена слушајући, "то је јако вешта мачка, али није тако вешта као мој муж."

Мачка погледа добро тих пет ствари (а биле су баш незгодне) и рече:

"Док будем у пећини, ловићу мишеве на вјеки вјеков; али, ја сам и даље мачка која шета сама кудгод ме је воља."

"Нећеш, кад сам ја у близини", рече човек. "Да ниси рекла ово на крају уклонио бих све те ствари заувек; али од сада ћу бацати на тебе обе моје чизме и моју малу камену секиру (то је троје) кад год те видим. И тако ће чинити сваки прави човек након мене."

Онда рече пас:

"Сачекајте тренутак. Није она склопила уговор са мном нити са свим правим псима након мене." И он искези зубе и рече:

"Ако не будеш љубазна с бебом док сам ја у пећини, на вјеки вјеков хватаћу те док те не ухватим, а када те ухватим ја ћу те ујести. И тако ће чинити сви прави пси након мене."

"Ах", рече жена слушајући " то је јако мудра мачка, али није тако мудра као пас."

Мачка преброја зубе псу (а било их је много и били су шиљати) и рече:

"Бићу љубазна с бебом када сам у пећини докле год ме она не буде прејако вукла за реп, на вјеки вјеков. Али, ја сам и даље мачка која се шета сама куда код јој је воља."

"Нећеш када сам ја у близини", рече пас. "Да ниси рекла ово на крају ја бих заћутао заувек, али сада ћу ја тебе витлати на дрво када год те видим. И тако ће чинити сви прави пси након мене."

Онда човек баци на мачку обе чизме и малу камену секиру (то је троје), мачка појури из пећине и пас је потера на дрво; и од оног дана све до данашњег, љубимче мој, од петорице правих људи тројица ће бацити свашта на мачку кад год је виде, а сваки ће је прави пас потерати на дрво. Али, и мачка се држи свог дела уговора. Тамани мишеве и умиљата је са бебом, кад год је код куће, докле год је не повуче прејако за реп. Али, ипак, понекад, када изађе месец и наступи ноћ, она постаје мачка, која се шета сама куд год јој је воља. Тих ноћи она одлази у влажне дивље шуме, или на влажно дивље дрвеће, или на влажне дивље кровове, те маше својим дивљим репом и шета својим дивљим путем сасвим сама.

Радјард Киплинг



Пишите за Суштину поезике

Гротескност ликова Миодрага Булатовића

Приказ романа *Црвени петао лети према небу*



Пише: Сања Живковић

У роману ***Црвени петао лети према небу***, објављеном 1959. године, до изражаја долазе неке од основних особина поетике Миодрага Булатовића: *помакнута слика света према мрачном и морбидном, истовремена гротескност и трагичност ликова, реализам који клизи према фантастичном, снажан темпераментан стил без смисла за самоконтролу*. Оно што се посебно издваја јесте гротескност ликова и слика које се формирају око њих, али и у њиховој свести. У Булатовићевом роману ***Црвени петао лети према небу*** сви ликови се могу условно поделити на неименоване, који нису од великог значаја за саму радњу али појачавају гротескност одређених ситуација, и на именоване: луда Мара, Илија, Мухарем, Петар, Јован, Срећко, Исмет, Иванка, Анђелија, Мркоје, Кајица. За ове две групе ликова заједничка је њихова гротескност која у роману добија функције: интензивног осликавања стварности, емоција и радње, издвајања појединих животних ситуација и наглашавања човекове природе. Такође, у оквиру неименованих ликова јављају се гротескни прикази општих симбола, као што су ђаво, петао и река, док се код именованих ликова могу успоставити паралеле у односима: Мара-Мухарем, Петар-Јован, Срећко-Исмет, које су у вези са гротескним уобличавањем фигура Маре, Мухарема, Петра, Јована, Срећка, Исмета. На основу односа који се успостављају између ликова, у Булатовићевом роману може се закључити да ликови зависе једни од других.

Марин лик појављује се у сваком одељку романа те остварује односе са свим ликовима. Мара је приказана као боса, полунага, чупава млада жена са прним коврцама и плачним очима; као *чудовиште од костију, меса и коже коју треба што је могуће више разапети* из чега се може наслутити да она није обичан лик и да се у много чему може поредити са ликом Игоовог Квазимода. Попут њега, она без обзира на све што јој се дешава жели да изгради оптимистичну слику света: *Замислила сам, рече опет себи, све сам замислила. И лепо је. На све стране је мир. Људи се одједном продобрили и неће једни другима очи да ваде*. Идеалан свет за Мару је небо које јој изгледа као бела рада, цареве око или паук. Асоцијације које у Мари изазива поглед на небо дате су градацијски. Називи цветова (бела рада, цареве око) су дводелни и скривају следећу симболику: бела боја је боја прелаза, док је „око“ симбол божанске спознаје. С обзиром на симболику „белог“ и „ока“ може се закључити да је Марино биће, након што је напастована, дошло до границе божанске спознаје. Ако укључимо и симболику паука који је симбол пакости и злобе, онда можемо закључити да је поред божанске спознаје на небу Мара спознала и злобу. Злоба и божанско у споју дају гротескну слику Мариног доживљавања света. У моментима после напастовања она не осећа глад, већ почиње плакати иако не зна разлог својих суза. Према онима који су је злостављали и понизили на најгори начин Мара је милостива. У делу „Јаде мој“ необичност њеног лика доживеће кулминацију. Слика ужаса који јој се дешава пренеће се на слику природе, па ће у току злостављања ослушкивати шум воде из ког ће се у њеној свести формирати гротескни лик реке: *То је велика аждаја. Река има и врат који је срастао с трупом. Глава јој широка, затупаста и рогата. На челу има круну од пене и горобиља, које вечито носи све до уића. Сад зева, и примичући се, лиже јој табане језиком од муља и наноса... ..дуга је то аждаја, оседлана... газе по њој ђаволи и некаква чуда којима не зна имена... водена аждаја има мутне, велике очи, без зуба је, али зато има предуг језик*. У приказу реке налазимо обрнуту симболику речног тока. Наиме, узводно протицање реке симболизује повратак божанском, док у наведеном примеру уместо

божанском приказу реке тече ка обнаженој Мари, што би заправо био спој неспојивог, тј. гротескни елемент који у склопу са другим елементима формира гротескну слику. Поред

ове слике, у Мариној свести формирају се искривљене слике четворице напасника који су је злостављали без милости. Наиме, Мара их види као *анђеле румених и насмејаних лица, али несрећне и јадне*. Анђеоска представа коју злостављена жена формира у свести о људима који је малтретирају сугерише на ненормалност и несклад. Марин лик окарактерисан придевом „луд“ проговара општим језиком намучених и гладних. „Луда Мара“ сагледава сву тескобу света, јад ништавних људи које забавља њена патња, Илијину кривицу и Мухаремову доброту. Да је читав Марин свет искривљен, а опет и најближи стварности, сведочи и њено сагледавање Мухарема у лику ђавола који ће се преобратити чим му прва зла мисао омили срце: *Показаше му се козје уши, никоше му рогови и реп, руке му заменише крилца, а нос црвеномодра израслина. На раменима шареног ђавола стоји петао и млати крилима од пламена*. Рађање овог гротескног лика изазвало је наредну гротескну сцену, у којој се Марин лик нашао у потпуној тами, на ивици провалије са бркатим анђелима који је могу повући још дубље. Бркати анђели су и сами гротескна представа. Доказ оваквом тврђењу налази се у чињеници да анђели симболизују посреднике између Бога и света, који се често приказују као деца, док се у Мариној свести појављују са брковима у моменту њеног најјачег злостављања. Ако повежемо појаву бркатих анђела са представом неба које поприма облик болесног паука у делу „Маслачак и почетак“, могли бисмо закључити да се гротескне представе које Мара формира у својој свести крећу од божанског до демонског, тј. од беле раде, царевог ока, реке до болесног паука и бркатих анђела.

Однос Маре и Мухарема базира се на чињеници да су обоје несхваћене креатуре чији живот одређују други. То ће изнети и сама Мара у једном моменту: *Понекад ми се чини да смо исте крви, и да нас је подојила уста сиса. Јесте, ми смо браћа... заједно нас и муче - мене боле твоје а тебе моје ране. Теби се отац не зна. А ја не знам ни мајка ко ми је била. Отхранили су нас и подигли исти људи, баш ови који нас данас муче. Зато они и имају право на нас, и зато им се ми не противимо много*. Марин и Мухаремов однос може послужити као иницијатива за даље истраживање другог гротескног лика – Мухарема, чији физички изглед је дат преко одраза на прозорском окну. Мухаремов одраз нам указује на самоспознају, али и извесну искривљеност слике погнутог, скамењеног, танког и плъоснатог човека дуге кошчате главе са зализаном и црном косом, који је јако везан за црвеног петла. Док Јованов и Петров петао постоји само у њиховим мислима и сновима, Мухаремов петао је жив. Ипак, да није реч о обичном петлу, указује управо однос Мухарема према њему и њихова узајамна повезаност. Однос петла и кокошке отвара однос Иванке и Мухарема, што указује на нешто искривљено и болесно. Оно што је, можда, узрок овакве везе јесте Мухаремов животињски нагон да додирне Иванку када је први пут види да лежи на пропланку. Наиме, у моменту када силно жели да додирне Иванку у Мухарему се налази тек наговештај животињског, који ће свој коначни облик добити када додирне тело мртве жене онако како не би требало. Петао отвара и посебну врсту необичног односа између Мухарема и Илије који ће се тек при крају романа осветлити. С обзиром на то да се црвени петао појављује са Мухаремом пред Илијом у моменту Мухаремовог повратка након неколико година лутања, могло би се посумњати да су се понос и достојанство из Мухарема преселили управо у црвеног петла. Без обзира на мучење које трпи од Илије још од момента када га је постидео, Мухарем гаји према њему осећање блажене покорности. Чак и у моменту када старац пуца на њега он га не криви, већ му се и захваљује у себи. Захваљивање Илији, који је његов „мучитељ“, повезује га са Маром, која је благонаклона према онима који је муче: *Како си добар што си промашио, стари мој... како си златан. Хајде још пуцај... пуцај, само пази да мене не погодиш. Онда ћемо те нас двојица више волети*. Поптпуно необјашњиво Мухарем своју наклоност према Илији развија дотле да жели да му љуби широка и прашњава стопала, али се пољубац зауставља на старчевим шакама: *Мухаремове усне упише се у човекову канџасту шаку. Плакало му се. Волео је крупног, маљавог и осорног старца. Љубио је његову тврду и слану шаку, и осећао како му телом струји слатка и боцкава топлина; љубио ју је све док се она није искренула и узела положај руке која проси*. Управо цитирани пример показује промену положаја како Мухарема тако и Илије. Илијина рука која је тукла Мухарема ставила се у положај прошења, што би се уједно могло протумачити и као гротескност. Мухарем у најтежим

тренуцима мисли на свог газду и са њим одржава неку врсту телепатског дијалога. *Пуцај само пази да мене не погодиш. Онда ћемо те нас двојица више волети... Смеју нам се,*

*Мухаремице, рече старац у себи. Видиш, исмејавају нас. Желе да те убијем. А ја то не могу. Из овог и њему сличних телепатских дијалога се види да Мухарем и Илија одржавају два различита паралелна односа. Један однос, тј. однос мучитеља и мученог одржавају у стварности, док однос оца и сина одржавају у свести. У даљем току романа **Црвени петао лети према небу** градацијом долазимо до потпуне деградације Мухаремовог лика. Наиме, у делу „Младожења побеже“ Мухарем је толико уништен да допушта да га прегазу крдо животиња. Ипак, све то време уз њега је петао и то је оно што му је битно. У моменту када Мркоје жели да му узме петла, Мухарем га вешто скрива, али не задуго. Булатовић формира гротескну сцену немоћи и болести човека који жели да заштити своје: *Кидео се крај плота, и превртао тако страшно да се Мркоју чинило да је у њ ушао неки ђаво; одскако је од земље, заривао лице у суву траву, у земљу, у дебелу прашину, пазећи при том да не озледи, открије или испусти из загрљаја петла.* По одузимању петла Мухарем као да губи суштину свог постојања и понос. Он постаје креатура без суштине, лутка. Његово тело предаје се маси која га баца и поиграва се њим као са крпеном лутком. Кулминација гротескности огледа се у потпуном пребацавању гледишта и зумирања Мухаремове главе: *Пловила је над уклобучаном светином Мухаремова глава са залеђеним осмехом праштања, с малим грчем бола око усана; пловила и љуљала се, падајући некуд, потањајући и израњајући поново, псећи искежена, изгребана и крвава, са преласком на труп: Ширио је своје танке руке, млатаро њима као недотучена врана крилима, једва одржавајући равнотежу; леђа су му се гола показивала, пришљенови кичме остварали на танкој кожи; ноге су му изгажене штрчале изнад гомиле црвених глава, док му је лаки труп тела падао некуд доле...* Гротескна слика Мухаремове животиње започиње у моменту када Мркоје напија петла, а достиже врхунац када прима метке: *Петао закукурика неартикулисано и у косом лету нађе се на стогу сена... на тренутак се заустасви тек толико да види ко му се то смеје, и ко за њим просипа ватру и олово... када петао заклони сунце, Мухарем виде како црвена светлост обли лица свадбара. Руменило се и небо. Крв се из црвене тачке точила... пурпурно перје летело је на све стране, и било га је тако много да никог око себе није могао да препозна, људи су се од њега бранили, али их је оно засипало и покривало... Ватроноша.* У тренутку петловог уздизања на небо Булатовић Мухарема приказује као човека који верује у свој и петлов коначан спас на небу, док су свадбари посматрачи који не могу видети даље од стварности. Колективни лик масе која садржи мушкобањасте жене, људескаре и кепеце доведен је до границе ужасног, што се види из њиховог наслађивања мучењима и то најпре Мухарема, а затим и беспомоћног петла. Они би се стога могли видети као крвожедници који униште предмет забаве, а потом се умире док се не појави нови.*

Мухарем је доведен до друге крајности. *Губећи свест последњи пут га је упоређивао са змајем из прича и бајки... Више ништа није знао. Чак ни да зубима гризе земљу.* Након уништења петла кога је бодрио Мухарем се спушта на ниво животиње. Овим поступком Булатовић доводи гротескност свог лика до границе трагичности људске судбине. Нова нелогичност оцртава се у чињеници да је Мухарему стало до мишљења других, и једино што жели јесте да постане човек. Његов лик се доводи до трагикомичности у моментима када тражи да га казне јер је тако нешто и заслужио, али моли да се то учини далеко од светине која се окупила: *Згрешио сам толико да заслужујем најгору казну. Уши ми одвалите с лобање, нос ми срубите, очи ми ископајте. Јер сам крив, јер сам покварио данашње весеље, старца Илију због мене је лупила кап, и ко зна шта ће се са осталима десити.*

Ликови Мухарема и Маре могу се повезати са ликом старца Илије, који преалзи пут од убице своје жене, суровог газде и мучитеља до пониженог старца. Растрзан између улоге Мухаремовог оца и Мухаремовог газде, сам од себе начиниће неспособну креатуру у чијим очима се формирају гротескне представе свадбара па и самог Мухарема. Илија изједначава осећај на свадбама са осећајем на сахранама: *Гребла му је по мозгу крештава и неуједначена свадбарска песма... гнушао се свадбарских неукусних и одвратних песама; избегавао је такве скупове, жалбе и парастосе, јер је знао да неће моћи да се одбрани од ракије и огавне сете која је за њом долазила.* Осећај сете је утицао на формирање гротескне слике свадбе, свадбара али и гонича стоке на оближњем путу. Сви ликови око Илије имали су застрашујући изглед. Мушкарци, који су гонили стоку губили су људски облик, те су попут инсеката пливали у метежу и густом вихору...падали су, котрљали

се, дубили на глави, раширених ногу и руку само желећи да се спасу. Свадбари су га пратили, милели, бауљали четвороношке, шапутали. Илијино гротескно поимање света узрок је његове свесности о сопственој некадашњој моћи која је сада доведена у питање пред Мухаремом. Треба на поменути и да је Илијина моћ проблематизована, јер се она до краја Булатовићевог романа губи и то не пред себи равном силом, већ пред сином који је слуга, тј. пред Мухаремом. Чињеница да се Илијина моћ губи пред статусно и физички слабијим, али крвно најјачим „противником“ доводи нас до закључка да је Илијина снага немоћна пред крвним законима.

У роману се у вези са Мухаремом јавља и Кајица, чији лик је често приказан са елементом рибе. Наиме, његов осмех и поглед се неретко једначе са рибљим. Ипак, ако се осврнемо на симболику рибе како у хришћанској тако и у другим религијама уочићемо повезаност међусобно неспојивих ствари. Кајица у себи нема елементе божанског ни светог. Међутим, наговештаји духовности јављају се у моменту када се он гади будућег односа са женом док гледа обљубљивање луде Маре, што је у тоталном сукобу са његовом жељом да се уздигне над осталима и постане виши и бољи од њих. Кајичина тежња ка власти у другима буди подсмех и забаву, али он то не види. Потпуно немотивисано Кајица постаје лопов, краде новчаник и то га толико одушевљава да одлучује да остане лопов доживотно. Тај поступак ће га поново претворити у човека од тридесет година, који је прешао у једном дану пут од зеленог, ситног дечакама незаинтересованог за свадбу, до лопова.

Две скитнице које не знају ништа друго сем да се досађују и прате догађаје око себе су ликови на међи живота и смрти. Кроз цео роман они се налазе између догађаја који симболизују почетак и крај живота, те са једне стране виде две прилике које носе леш, а са друге свадбаре. Осим што се око њих формирају чудесне слике и на њима се уочавају необичности и демонски елементи. Наиме, Јован је низак, рошав, има браду и бабурост нос, док је Петар дугоног, лепих очију, изрованог лица и модрих усана. Јован се смеје кад год види погреб, али сада слути неку несрећу. У Петровој и Јовановој глави се формира гротескна слика младе: *Велика јој глава личи на неку чудну земљану посуду. Црне јој се велике и помало косе очи, греје је сунце, топе се помаде, боје и уља којима су јој намазали круте образе, набубреле усне, дуги врат и црне и дебеле плетенице.* У моментима доколице док се око њих одвија живот, Петар и Јован расправљају о наизглед бесмисленим стварима као што су мрзовољност и лењост. Тако један од њих изговара да не би померио ноге по цену да их изгуби, јер га напросто мрзи, а није их померио ни неки човек који је био толико лењ да му је остајање без ногу било добродошло. Ипак, та два лењивца у одељку „Дивља крушка и срце“ добијају нове димензије и управо они расправљају о томе шта би то могло бити срце. То се уједно коси са свиме што су до тада преживели и њихов дијалог добија призив мудрости и озбиљности. У њиховим свестима формира се гротескна слика сунца као маслачка и срца као петла. Њихов петао у сну је заједнички, тј. њихово срце у сну је једно. Петар и Јован у сну проживљавају оно што Мухарем доживљава на јави, што нас наводи на повезаност ових ликова кроз гротескно доживљеност свадбара и петла. Бесмисао њиховог постојања уочава се на самом крају романа када се Петар пита где се налази и шта је то под њим и над њим, где налазимо превођење малопређашњег смисла у бесмисао. Две наизглед обичне скитнице на крају романа на чудесан начин постају свесне свог бесмисла и то доводи до ужасних слика. Одбацивши *ружног бога и његову светлост*, Петар остаје са својим уморним и очерупаним петлом крвавих очију у срцу, са жалом што је човек. Кости и месо крај пута у Јовану и Петру изазивају жељу за храном, али не оном која је намењена човеку, већ за оном која је њихова сопствена кожа и њихово сопствено месо. Морбидни опис Петровог оглодавања Јованових костију дат је кроз њихов дијалог: *Почећу од главе, срцаћу је као лешник, затим ћу појести руке... нећеш имати чиме да просиш и чиниш друге гадости... затим на ред долазе плећа и ребра... цео труп ћу ти за тили час смазати. Издерем из тебе срце и сву изнутрицу и све то стрпам себи у трбух! И црева, и крв, и све! Све ћу да прождерем, и од тебе неће остати ни трага... а онда ћу ове ноге да сажваћем.* Уместо очекиване згранутости, Јован се сасвим природно наставља на Петров говор молећи га једино да му сачува ноге јер су оне дебеле црви који само иду по свету и не чине ништа лоше, што изазива Петра да закључи да је вредно бити човек. Човек је биће које прождире и једе другог човека чинећи му тек по неки уступак уколико је са њим добар.

Последњи гротескни пар јесу Исмет и Срећко, представници две различите вере, што доводи до извесних алогичности. Наиме, Исметова жеља да пије нешто јако као бензин уместо ракије проистекла је из незадовољства и страха од смрти који се јавља сваки пут када неког сахрањују. Иако јавно износи одбрану своје вере, у себи је дубоко незадовољан и завидан према Срећку који је крштен. Сопственим некрштењем оправдава зло које се таложу у њему, вређа Срећка говорећи да му је нос црвен, модар и гадан да га ни пси не би појели. Међутим, и њих двојица при погледу на свадбу и леш поред себе покрећу питање срца. Срећко након навођења Мухаремове руке да додирне леш схвата да је изгубио срце: *Не вреди ти више ни да отвараш очи, рече себи Срећко. Изгубио си срце. Мало пре је из тебе излетело: имало је тело змије, крила птице и главу гуштера.* Срце је приказано као гротескно биће са елементима птице, змије и гуштера.

Ликови у роману ***Црвени петао лети према небу*** приказани су гротескно, што се може уочити из њихових међусобних односа, али и кроз њихове индивидуалне представе. Гротескни ликови јављају се у паровима, али и појединачно, и то: када се јаве у паровима заједничким снагама формирају гротескне слике, док се појединачним појављивањима везују за одређене гротескне ситуације или предмете. Извор гротескности код ликова овог романа је различит, односно неким јунацима је гротескност генетска предиспозиција (Мухарем), док су други постали гротескни услед различитих животних околности (Илија). Такође, у Булатовићевом роману јављају се гротескне представе животиња (петао), делова природе (небо) и фантастичних ликова (бркати анђели). Ваља истаћи да су ликови главни за формирање слике помереног света Миодрага Булатовића, а да су други елементи гротескности само помоћни елементи за грађење тог света.

Пише: Сања Живковић



Сања Живковић, рођена је у 1987. у Крагујевцу. Волонтер је у библиотеци „Вук Стефановић Караџић“. Посебно се интересује за српску књижевност. Промовише уџбенике издавачке куће "Клет". Организатор је књижевних вечери, бави се писањем поезије и прозе. Коаутор је књиге поезије „Две стране огледала“, чије је финансирање одобрено од стране Скупштине Града на конкурс за доделу средстава из буџета града Крагујевца за 2010. годину самосталним уметницима, креативним групама, удружењима и организацијама ради суфинансирања пројеката. Освојила прву награду издавачке куће "Клет" за Најиновативнијег наставника 2011. године. Објавила роман КЊИГА (2013).



poetyaz@hotmail.com

Пишите за Суштину поетике



Бранислав Чурчов

Рођен је 1993. године у Вршцу. Писањем поезије бави се од гимназијских дана. Тренутно студира на Правном факултету у Новом Саду.

У ТРЕБИЊУ

У зору крај моста сместим се удобно
У сенци мирисног смоквиног дрвета
И обузет чежњом гледам где чаробно
Окупана сунцем Требишњица цвета.

У подне на тргу под платаном дремам.
Непрегледно много девојака лепих
Пролази крај мене док ја жељу сневам
И о мојој чедној љубави пишем стих.

У ноћи под липом уз вино спомињем:
Само нек је срећна моја најмилија!
Сањам је опет док над мирним Требињем
Са Црквине нова Грачаница сија

КНЕЗУ СРБСКЕ ПОЕЗИЈЕ

Јовану Дучићу Песнику

Скоро си у једно чудно време смутно
Своме роду био странац невидљиви.
Смишљено и вешто скривен си окротно
Да никог идеја Твоја не задиви.

Прекрили су Тебе на срамноме бдењу
Они што су своје Србство закопали;
А ја те откривам у одушевљењу
И настављам где су најбољи застали!

Велики ум људски из сенке избија
Да се роду нашем у срцу разгласи
Победне љубави чиста хармонија
Песме о Животу који се не гаси!

Из заборавља Те враћамо полако.
Да ниси бисере бацио пред свиње
Обећавам песмом – јер достојно тако
Песник се Песнику на гробу заклиње!

Часни дипломато наше Отаџбине,
Поново прослављен враћен завичају
Мирно спавај опет велики Србине
У Херцеговине своје загрљају!

САН

У смирај дана кад се мисао смири
И пусти таласима што на пучину плове,
Само једно благо лице провири
Да ми својим очима осветли снове!

То је зеница ватре што ме води у бури
До најлепше сигурне пријатељске луке.
Први пут разумем срце што незадрживо јури
Другим грудима врелим и у нежне руке!

Кад стигне до њих, сва олуја наједном стане.
Свом снагом својом груди о груди стегнем!
И нема сила које могу да ми забране
Да у наручје мило задремам и легнем!

И тако се у заљубљеном загрљају тошим
Док Сунце не почне да растерује сене.
И кад се молим да ме удахне погледом топлим,
Она ишчезне никуд попут морске пене.!

ГОСПОЋИЦИ П.

Нудише ми кесу трулих сребрњака
Да Те издам верна Госпођице моја,
Што те душа снива у ноћи без мрака
Кад перо оживи од целива твоја!

Тражише да певам у чудном маниру,
Неку нову песму што су сви већ чули.
Захтеваше лисци да одбацам лиру
И засвирам вешто на чаробној фрули.

Не знају за вредност речи у животу,
И шта души треба да остане чедна.
Не знају ту тајну и твоју лепоту –
Што свака је песма кô молитва једна!

Не може светиња таква да се прода!
Песник није ковач, песма није роба!
Вечно је песнички идеал Слобода –
Од песника, зато, не правите роба!

Јер могу да живим празнога трбуха,
Жедан, прљав, јадан, сам у немаштини –
Ал' не могу бедан, сиромашног духа,
А душе огрезле у слепој таштини!

Не продајем душу, никоме, никада.
Нећу да служи дар мој за богаћење!
Што испева срце нек свима припада
И служи на радост, здравље и спасење



ДЕЦА ПИШУ ПОЕЗИЈУ

ПРОЛЕЋНА ПЕСМА

Сунце се смеје и све нас греје,
а на цвеће што мирише
падају пролећне кише.

Нестаје туга, ствара се дуга,
нестаје снег, зелен је брег –
природа се буди, срећни су људи.

Зека скаче, пчела лети,
на који цвет ће сада да слети?
Риба плива, пас скаче
и вија мало маче.

Сунце се смеје и све нас греје,
а на цвеће што мирише
падају пролећне кише!

14. јун 2014.

*Андреа Машић (11 година)
ОШ "Мика Митровић"
Богатић*

ШУМА

Кад дођеш у тај чаробни свијет,
видиш птице које се спремају за лет.

Ту ће увијек да буде дан,
јер је то за људе најљепши сан.

Лијеп свијет, охо-хој,
ту је негјде пчела рој.

Медвједић мали прави лом,
цвијеће прекрива тај дивни дом.

Вјеверица скаче с дрвета на дрво,
е, ово сам вам требала рећи прво.

Поточић се лије, лије,
а неко мисли да истина није.

02. децембар 2013.

*Дуња Зеџ (8 година)
ОШ "Иво Андрић"
Бања Лука*



Пишите за Суштину поетике

ПОПЛАВА

Ријека Врбас немирно Бањалуком тече,
ули се у Саву и полако јој рече,
сестро, Саво мила, у Буцаку сам се излила,
његово становништво потопила.

Извадила сам из кућа ствари,
јер за моју воду нико не мари.
У муљу, у дубини,
пресијава се на мјесечини
конзерва и смеће које ускоро у мојој води
иструнути неће.

Излиј се и ти, Саво,
да оправдаш загађење,
нека поплаве владају,
нека међу људима влада чуђење.

Реци и Дрини, тој великој ријеци,
да набуја од кише,
да сруши мостова још више.

Људи су немарна створења,
природу не штите.
Полавом ћемо их удружити
и у свом плану успјети.

Повући ћемо се када људи
да су погријешили схвате,
рече Врбас Сави,
размишљајући о доброј казни за људе,
о поплави.

Мај 2014.

*Каћа Зеџ (10 година)
ОШ "Иво Андрић"
Бања Лука*

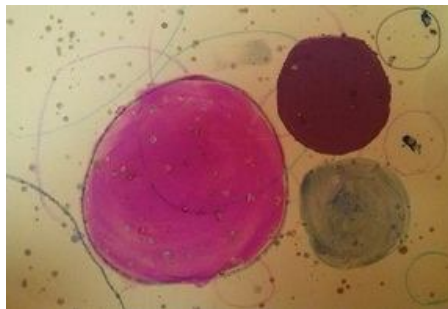
ОРАО

Причао ми мој прадједа
да он орла у младости видје,
како с планине брзо слетје,
питао се: "Има ли овога још игдје?"

Витак, брз и широких крила,
љепоте његове су многе,
оштрог кљуна, оштрог ока,
а канџе му красе ноге.

Орао је краљ свих птица,
многе оне њега се боје,
његова част челична је,
и храбро чува птиће своје.

*Владимир Бранковић (11 година)
ОШ "Јован Дучић"
Залужани*



ДЕЦА ПИШУ ПОЕЗИЈУ



СЕЋАЊЕ НА МИКУ

Двадесет осам година од смрти Мике Антића



Мирослав Мика Антић

Ко је био Мика? Шта је био Мика? Мика је био једно непоновљиво чудо. Кад је пио, пио је, кад је уживао, уживао је. Или, био је сликар, новинар, филмација, и прије и послје свега хедониста, боем и пјесник. Рођен је 14. марта 1932. године у Мокрину, ту завршава основну школу. Гимназију похађа у Кикинди, завршава је у Панчеву, а онда прелази Дунав и уписује се на Београдски универзитет. Радио је Мика много тога и стицао искуство, био је морнар, затим је радио у дјечијем позоришту! Био је новинар, филмски стваралац, али свуда је са собом носио свој Мокрин гдје је провео дјетињство и због тога читав живот остао дијете. Дјеца су га вољела и он њих. 24. јуна 1986. године Мика је напустио овај свијет, али не и нас. За свог, не баш дугог живота, награђиван је значајним наградама, али ни приближно колико смо ми награђени Миком. Ако ме памћење не вара, сад давне седамдесет и седме године, на Коларцу у великој сали било је књижевно вече. Никада ни прије тога, а ни касније, нисам имао прилику да видим и чујем толико великана писане ријечи на једном мјесту. Не усуђујем се да набрајам, изоставићу или придодати, јер сјећање је варљиво. Низали су се, један за другим, као низ најбољих бисера. Атмосфера је била невјероватна. Чинило ми се да нико не дише и да су се сви претворили у једно велико уво. И на ред долази Мика, са својим баритоном! Први пут сам чуо да казује *Војводину*, грмјело је сијевало, а све било мирно као његова Војводина! Аплауз је био невиђен, дуг. Дуг и јак. Таква салва аплауза једино се могла чути када је говорио Тито! Послије њега Десанка, Велика Десанка, у свему велика и скромна, каже: „*Шта вам ја могу рећи после Мике?*“ Имала је Десанка шта да каже, али ми је остало урезано то колико су сви вољели и поштовали тог вјечитог дерана Мику. Или је хтјела само да му узврати, јер Мика је на једној песничкој вечери рекао: "*Ја никад нисам написао прву песму, ја сам написао другу песму, а прву сам преписао од Десанке Максимовић!*" Био је „кукавица“, послје клиничке смрти вратио се без оног искуства са свјетлошћу. То нико не зна, то је тајна за безвремене просторе и, трагајући за тим, био је велики највећи. И како „још шашав лети и живи у нашим душама“!

Рајко Дуловић - Карло



Пишите за Суштину поезике

ВОЈВОДИНА

I

Вјерују во једину во јед и во ину
равницу – матер моју и запљувану и свету,
ту Војводину у соли, у хлебу и у вину,
и не верујем јој, веру јој њену и крв јој сомотску и проклету,
а слепачки јој се молим док ми на усни рђа и мирише
благословена као причест и зрно априлске кише,
и док ме коље под грлом њен дах љут као виле,
па теме и чело шкroupи бели цвет багремова,
и док се рвем са житом, док звезде по мени миле,
а она ромиња и тиња и сурвава се са крова,
сва торжествена и рожествена од лепоте и ругла
и као срце мокра и као срце округла.

Јао равницу, злосутницо! Златна сачмо у сиси!
Јао свевишња моја из биртија и цркава!
Ти, душо, што исплажена и босонога висиш,
и позлаћена и плаћена, и детињаста и лукава,
а тако сасвим света и зликовачка и ломна,
и као небо ниска, и као небо огромна.

II

Волим је од штала до олтарских двери и од блата до пшенице,
топлу од циганских гудала и благданских оченаша,
вршидбену и задушничку, смеђу као девојачке плетенице,
ту земљу чардаша, чаша и беземљаша,
где су служили бденија и људе за главу скраћивали,
где су старице тепале и прагове браниле голим шакама,
па су је брали и ждрали рукама, па су цркавали и живели,
па су је волели људи, и клели, и псовали, и плакали.
Ту Војводину богомољачку, и безбожничку, и винску,
белу од јагањаца, црну од паљевина.
Ту Војводину светоникољску, великогоспојинску,
кад се лумповало од Вршца до Темишвара, Сомбора и Сегедина,
па нико у брковима није имао густу песму као тај народ
робијашки и првомајски, разбијених темена и зуба,
та Војводина ашова, бритви, молитви и шамара,
зарасла у жеље, у лаж, у борбу, у издајство, у љубав.
Волим је, јер сви смо широки и обични као ова равница,
јер смо и велики и проклети на овим зеленим травама,
и милиони сулудих, румених звезданих птица
вечито ће лепршати над нашим уморним главама



Пишите за Суштину поезике

III

Мучу стеони виногради. Пени се јесен у кацама.
Рђају по беспућима ветрови са кутњацима масним од сланине.
Родио те отац. Убио те син. Брат брату о врату и по врату.
А крстови највеће дрвеће. А гробови највеће планине.
На усни тамјан и нафора. Ноздрва од босиљка бела.
Зуби утрнули од бећарца и трули од опела.
Јао равницо! Јао кртицо! Јао безглава тицо!
Јао све моје несито и поносито и напито!
Моја жетво и жито. Моја клетво и туго.
И јао Војводино – гладна година, и Војводино – дуго!
Широк дунав. Широке пустаре. Широко гараво око.
Од светог Чарнојевића, до светог скелеџије на Тиси,
оче наш у опанцима, у катанцима и ланцима,
оче наш иже јеси и иже ниси.

IV

И волим је просјачку, пред црквама, недељама, у ритамима,
и сватовску, астраганску, неуцвельену боловима,
и Војводину вашарску и хармоникашку, час распусну, час питому,
и биртијашку што освањива штучајући под столовима,
па Војводину бечку и вармеђску са туђим барјацима пред четама.
К. и К. регименте, крај друма историја силована и заклана,
и Војводину солунску и крфску под бајонетима,
сиву као војничка смрт у копоранима и заједничким ракама.
Па је волим шестоаприлску, логорашку, испребијану,
обешену о бандере, пробушену по челима,
узрану од тенкова, од крви изопијану,
и партизанску кад је октобра донела пролеће селима.
Волим је колико је зла и добра. Волим је подједнако.
Прскајте кајсије звезда у коси дрвећа њено!
Увек ће бити кровова позади крова сваког,
јер увек се румено наставља на румено.

V

Лете над Фрушком гором, над торњевима, над ђермовима
накомовани паорски анђели без крила и ореола.
Лете до звезда и враћају се са звезда лепи, мртви и шашави,
са уфитиљеним брковима, у гаћама од шест пола.
Лете са главом црвеном као распукнута лубеница.
Са образима од лицидарских лутака и језиком од кољива.
Лети Панонија хиљаду пута заклана и увек најлепше жива,
Панонија што прашта и што се из гроба сећа,
сва од прапораца и дуката, сва много срнећа и керећа.
Јао равницо! Јао чесницо! Јао водо и траво!
Јао све моје плаво, дрвено од крстова и крваво и право!
Јао жуто од снопова, од мртваца, од сунаца и од свећа!
И јао шарено од вина, од виолина, од сукања и цвећа!
Ја тебе ножем и хлебом. Ти мене сољу и сатаром.
Ја тебе ногом и богом. Ти мене рузмарином и матером.
Једну зоб зобали, једнако гроба добили,
једнако се оплодили и родили и продали.
Четир коња дебела у песму си упрезала!
Четир стране света у пупак си нам увезала!
Еј, Војводину, од плача, од ђубрета и од колача,
а вере четир, а пета циганска, а шеста из тамбуре риче!
И сви ми на срамоту личе! И сви ми на бога личе!

VI

Заиграј, завитлај земљо, лепото босонога,
невесто моја најлепша у дроњцима и плачу,
ти што се молиш богу и ти што пљујеш на бога,
ти што си дуговала и наплатила рачун.
Наздравље! Диж чаше! Разбиј астале шаком!
Запевај преко њива нека забриде кости!
Волим те што си проста, сирова, дивља тако,
и тако много луда, волим те, волим, опрости,
ти, од поноса и стида, од ђинђува и вашки,
ти, љуљашко и рако – жут зубат смех не скривај,
певај пијано рацки, мацарски, тотски, влашки,
македонски и лички преко далеких њива!
И тако до смака света, најтежа земљо моја,
са укусом мушкатла, крви, хлеба и саћа!
Од паорске сам лепоте, радости, псовки и зноја.
Раздрљи прслук и гутај! Ја ову здравицу плаћам.

СВАШТА УМЕМ

1.

Свашта уmem,
стварно уmem,
само себе не разумем.

Ја чувао, људи, овце
тамо негде на крај света.
Мојој деци кајмак смета.
Лук им смета.
Све им смета.

Ја до школе пешачио
и по киши
и по снегу.
Моје кћери ко кнегиње,
ко да се у свили легу.

Ко да лебде. Као да се
у сновима само крећу:
стално траже,
троше,
носе...
Све што згрнем - све развуку.

Као да је новац лишће
које расте по дрвећу.
Ко да имам двесто глава.
Ко да имам тристо руку.



Пишите за Суштину поезије

2.

Свашта удем,
стварно удем,
само себе не разумем.

Ја крчио с оцем шуму.
Још и сад ми шаке бриде.

Моме сину,
господину,
тешко да по млеко иде.
Тешко му да ђубре баци,
срамота га да га виде.

Кад му мати нешто режи,
мислим: женско,
па нек режи.

А он одмах купи ствари
и од куће у свет бежи.

Још ми жврља нека писма
опроштајна,
пуна бола.
Испаднемо пред њим криви
ми и школа.

Тражи новац,
кука,
моли,
нема чиме стан да плати.

А ја луда,
па га пустим
да се кући мирно врати.

**3.**

И све дивно,
дивно удем
само себе не разумем.

Све сам ово за њих стек'о,
нико хвала није рек'о,
кò да морам да се зборам
и да леђа вечно кривим
због принчва и принцеца.

Ко да само за то живим.

А ја живим, јер се надам
да ме и сад негде чека
једна шума из детињства
и ведрица врућег млека.

И тишина испод брега.
И плав лепет птичјих крила.

И огромне жуте звезде
као што је моја била.

Ал' путеви затрављени.
Над њима се магле топе...

Одавно су затрпане
моје босе дечје стопе.

Ишао сам и ја у свет.
Без режања.
Без бежања.

Ишао сам да одрастем.

Сад све могу.
Сад све удем.

Али шта ми то вреди,
кад сам себе не разумем.



Љубим ли те ... или нема света



Пише: Енеа Хотих

Романтизам је општеевропски духовни покрет широких размјера, који је захватио књижевност и све умјетности и дао обиљежје читавом културном животу Европе крајем осамнаестог и првим деценијама деветнаестог вијека. Романтичарски идеолози одбацивали су све што је чинило филозофију и поезику класицизма: рационализам, нормативну естетику, неприкосновеност правила и имитаторски однос према античкој умјетности. Насупрот разуму романтичари су истицали осјећања и машту, правилима су супротстављали слободу умјетничког стварања.

Љубим ли те (XIV Ђулић)

*Љубим ли те... ил' ме санак вара,
Што те удиљ уза ме дочара;
Љубим ли те... ил' ме душа вара
Што се удиљ с тобом разговара;
Љубим ли те... ил' ме безум гања,
Немам вида, немам осећања;
Љубим ли те... ил' љубави није –
Што те грли, то су саме змије;
Љубим ли те... или ме и нема,
Или тебе, – нас ниједно нема;
Љубим ли те... или нема света,
Нема сунца, ни росе, ни цвета,
Већ све тмина што је пако меси,
А по тмини витлају се беси,
А међ њима прабесима спава –
Моју љубав у сну измишљава.*

Ђулићи су интимна лирика о љубавној срећи. Настају спонтано и лако, из сопственог доживљаја искрене љубави. Женидба Ружом Личанин, љубав, породица, дјеца, срећа - то су били подстицаји за овај лирски циклус који садржи 73 пјесме. Назив указује на актуелност источњачке поезије у пјесниковом времену, која је извршила својеврстан утицај и на Змаја. Овај циклус је хроника пјесникове љубави: искључива тема ових пјесама јесте љубав, али су пјесме настајале спонтано, баш онако како пјесник објашњава у LXXI *Ђулићу*: "Срце ми је лисно дрво један поглед, један осмех који цветак тресе".

Овај циклус карактерише велик број пјесама потпуно различитих по форми, обиму, природи стиха. Најкраћа пјесма има само један катрен, док најдужа има четири дузена (строфа по 12 стихова); има строфичних и астрофичних пјесама - најчешће су катрени, нешто мање има секстина; структура стиха се креће од тросложног и четворосложног стиха, па до дванаестерца.

Пјевање у *Ђулићима* је одмјерено, уздржано, чедно и пристојно - нема чулних експлозија, нема сензуалности, љубавних екстаза. О љубави се пјева смјерно и кротко; осјећања су смирена и племенита, све у духу патријархалне склоности; баш зато из њега зрачи љупкост и умиљатост. Уз све то, исказивана љубав према жени је снажна, искрена и доживљена - то је идеална љубав у идиличној атмосфери. Језик је једноставан, без кићења.

У пјесми *Љубим ли те* Змај је у свом стању безграничне љубави покушао да заустави сумњу и невјерицу која се јавља код људи кад се налазе у блаженом стању обасјани заљубљеношћу. Кад човјек западне у такво стање личне среће, а у какво је дошао и Змај кад је срео своју жену, он мора да се запита: да ли је ово стварност или сан? Шта ће бити са свим што ме окружује ако се докаже да је све ово што осјећам и што сам мислио да тај неко осјећа према мени само уобразиља?

Личну сумњу у стварност љубави Змај је, у романтичарском маниру, пренио на васељенски план: ако постоји љубав, постоји и свијет, ако је нема.....питање је шта се даље дешава. Ђулић *Љубим ли те* надопуњује то „ако” јер пјесник у њему у градацијском низу прелива пјесникове стрепње које се огледају у пјесниковом размишљању да је свијет сан, ништавило, лудило.

Он је кренуо од једног наизглед једноставног питања и продро је у најтамније слојеве љубавне тајне.

Што се грли, то су само змије – у овом стиху даје контраст рајској љубави о којој сања и слику те искрене и непатворене љубави на моменат укаља разарајућим отровима. Овај стих и наговјештава и општепознату ствар, а то је да у свијести заљубљеног увијек постоји трачак сумње да нас вољено биће не воли до краја. За писца и та најмања сумња представља бездан у који пропада, а то исказује фигуративним значењима ријечи, али и појачава то кроз организацију исказа, у звуку и ритму пјесме.

Графички изглед доминирајућег рефренског стиха у којем су дате градацијске варијације и питања: *Љубим ли те...или ме санак вара* истиче раставни карактер исказа. Улога овог везника је да на шест мјеста у пјесми подијели стих на двије обале, на два лица живота.

Ђулић XIV (Љубим ли те... ил' ме санак вара) доноси промјене у садржини, версификацији и ритму у односу на неке друге *Ђулиће*. У садржини пјесме је питање љубави - да ли је она стварност или само сан и привид. Ово питање развијено је у шест синтаксичко - интонационих цјелина које чине сложене реченице од три и више простих реченица. Основу синтаксичких цјелина чине раставне реченице упитне интонације - то су кључни или носећи стихови јер је у њима питање и релативан (могући) одговор, дакле основни мотив, а у осталим стиховима допунски мотиви који се настављају на мотиве раставног члана или су независни мотиви алтернације:

*Љубим ли те... ил' ме санак вара,
Љубим ли те... ил' ме душа вара,
Љубим ли те... ил' ме безум гања,
Љубим ли те... ил' љубави није,
Љубим ли те... ил' мене нема,
Љубим ли те... ил' нема света.*

Оволико анафорско понављање питања *Љубим ли те...* наглашава не недоумицу, сумњу или несигурност, него увјереност у постојање љубави, у снагу те љубави која није добила одговор. Анафоре сугеришу упорност лирског субјекта да своју љубав оствари, односно да се сам увјери да је његова љубав услышена и да то није љубав само једног него два бића. Сан о љубави може бити само сан и пуста жеља; оно што душа жели само је дио који није још љубав него слутња. Љубавни занос је довео лирског субјекта до границе безума која отушљује вид и осјећања, моћ сагледавања и размијевања. Сумња у услышеност љубави оличена је у змији - лаж, претварање, подмуклост. *Љубим ли те... или мене нема, или тебе, - нас ниједно нема* - питање о постојању љубави је излишно: ако нема љубави нема некога од њих или обоје, а пошто су они ту, љубав је стварност. Доказ о постојању љубави је чињеница да има свијета, има сунца, росе и цвијета - има живота, а без љубави нема ни живота.

Три тачке које се јављају у стиховима испред раставног везника “или” су онај понор над којим се сусрећу вјера и стрепња, пропадање и подизање. Графикон ритма иде путањом

управо тог “плеса над понором”, а тај понор јесте Змајева недоумица да ли биће које волимо може до краја да воли и нас. У рефренском стиху, на почетку лијевог полустиха је наглашена ријеч “љубим”...а иза ње двије ненаглашене ријечи “...ли те...”; десни полустих почиње ненаглашеним “...ил’ ме...”, а завршава се наглашеним ријечима “...санак вара”. Графички би се то могло представити овако:

Љубим	санак вара
ли	ме
те . . . ил	

У овом *Ђулићу* Змај је понудио читаву једну универзалну мисао повезујући постојање и природу Васељене за постојање љубави. Тако је и у пјесми од прве до посљедње ријечи сумња у истинитост и сталност љубавне среће, испјевана једна од најљепших пјесама о Љубави у српском језику.

Ако знамо да живот настаје услед љубави, ако она чини беспоговорни закон живота и постојања човјека, онда није тешко разумјети мотиве који су Змаја нагнали да пише о људској срећи исказаној кроз ово узвишено осјећање. У романтичарском духу он слави Љубав као човјекову насушну потребу, али исто тако показује да је човјек сумњичав и да стално тражи доказе за постојање свега па и Љубави. Дакле, овај *Ђулић* може бити својеврстан позив на преиспитивање оних који помало утопијски вјерују у апсолутну владавину овог осјећања кад је присутно, али исто тако кад се прочитају ови стихови, они могу да нас спријече од истраживања и да без обзира на дилеме, безрезервно и срећни што смо пронашли љубав, у њој и уживамо.

У себи кријемо поноре, али и мостове којима их премоштавамо. Све је то Змај понудио у својој поезији, првенствено мислим на *Ђулиће* и *Ђулиће увеке*. Његова властита ера се дијели на ону прије смрти и послје смрти чланова његове породице. Ненадокнадиви губици једино се премоштавају сјећањима, што је Змај и доказао својом поезијом. У години обиљежавања 110 година од смрти Јована Јовановића Змаја прича о његовим стиховима представља ту спрегу са пјесником, дугу што на платну неба спаја прошлост са садашњошћу, мост што саткан од сјећања стоји чврсто укуван у прошлости, са једне стране и садашњости, са ове стране.

Пише: Енеа Хотић



О АУТОРУ

Рођена је у Бањалуци 9. маја 1971. године. Пише поезију, кратке приче и цртице из живота. По занимању је професорица српског језика и књижевности, ради већ петнаест година, а запослена је у Основној школи „Иво Андрић“ у Бањалуци.



Пише: Енеа Хотић

Размишљам о наслову. Покушавам да објасним самој себи шта ме то привлачи да баш о овој теми пишем. Знам! Вјероватно зато што ми је на памет одмах пала мисао да је наслов могао да буде и *Дан када ме медији нису изневјерили*. Таквих је мање. По оној Андрићевој „како је мало потребно за срећу“ знам да само мало добре воље треба од представника медија, конкретно електронских медија, па да усреће све оне који су жељни објективних, коректних и прије свега вијести лишених сензационализма било које врсте. Али, постоји и онај други дио Андрићеве изреке који каже: „...како нам то мало баш тако често недостаје.“ У духу тога пишем о једном од дана када су ме медији потпуно изневјерили. Звони сат мобилног телефона. Будим се и прво што радим, упалим телевизор. Јутарњи програм је нешто што већ ритуално гледам и што ми даје подршку на почетку новог дана, вјероватно зато што осјећам солиданост са људима који устају кад и ја и раде од зоре ране. Почину јутарње вијести. Уједначени глас спикера обавјештава ширу јавост о немирима у Израелу и новом заоштравању односа са Палестином. Преко гутљаја кафе гледам слике разрушених зграда, људе у паници, дим који куља на све стране. Ужасно је то кад јутарње вијести почињу оваквим сликама. Међутим, стварност је стварност и немогуће је уљепшати оно што се десило. Размишљам првенствено о народу, дјеци која су настрадала, али и питам се како је бити новинар и присуствовати таквим догађањима. Мора да је страшно кад објективност треба да се стави испред субјективности у ситуацијама кад треба да је обрнуто. У ситуацијама људског страдања требало би бити саосјећајан и крајње субјективан. Медији морају бити објективни, а ми, обични људи испред екрана, свему томе дајемо дозу субјективности која је у овом суровом свијету бројки и ознака, потребна како би се човјек осјетио човјеком.

Након извјештаја из појаса Газе вијести су се наставиле. Опљачкана банка у средишту града наочиглед присутних. Испред банке гомила људи, избезумљене шалтер-раднице и случајни пролазници. Новинар извјештава и почиње сугестивно у стилу како је шира јавност заказала, како нико ништа није урадио, уз коментаре да су пролазници требали да испуне своју грађанску дужност и помогну да се ухвате наоружани провалници. Још не могу да вјерујем да је неко од уредника уопште пустио да такав један непрофесионални и лакрдијашки коментар изађе у етер. Властити став новинара је одмах људима који слушају ставио „буву“ у ухо да су грађани несавјесни, да су могли помоћи, а нису. Колико још воде треба да протекне Врбасом па да овакви и слични новинари не пласирају сензационалистичке вијести, а све у жељи да се лично промовишу и добију поене у очима других. Питам се зар није доста страдања самог по себи, зар треба још више стварати негативну слику о ионако не баш ружичастој свакодневици. Разочарана приступом особе која себе сматра новинаром, слушам даље. Спортска рубрика је на реду па мислим у себи да ћу сад ваљда чути само резултате које су остварили наши спортисти. Е, ту сам се преварила, јер новинар извјештава о резултату утакмице између једног нашег кошаркашког тима и страног против којег је играо наш тим. Око њега граја, дворана је на ногама, чују се поклици раздрагане публике. По томе закључујем да је наш тим победио. Коначно се може одахнути. Коначно вијест, једна добра вијест са којом се може у нове радне побједи. Навијачи пјевају, коментатор се једва чује од граје људи, све је наизглед дивно. И онда изненађење! Почине туча на трибинама иза, новинар трчи да види шта се дешава, посматра и коментарише призор, долази полиција. Чују се сирене. Све вријеме камере су укључене, вјероватно је још људи испред малих екрана који гледају све ово.

Новинар почиње навијачки коментарисати: “Поштовани гледаоци, приказ је шокантан, има и повријеђених, али морам рећи да су то навијачи противничког тима и заслужили. Подржимо наше у овој борби јер су први нападнути.” Коначно се неко сјетио да угаси камеру и враћамо се сликом у студио. Спикер саблажњено гледа у камеру и вијести се настављају.

Већ сам изгубила сваку наду да бих данас могла било шта како ваља и доликује новинарској професији чути. Гасим телевизор и одлазим на посао. Цијели дан у неколико наврата размишљам о свијету у којем живимо сви. У времену неимаштине и дубоке духовне кризе ништа није преостало него да дотакнемо дно, што брже, како бисмо се могли винути ка површини. Зар није доста свих страха које се дешавају на свим странама свијета него још и медији требају да потпирују насиље, жељни зараде и некаквих квази оригиналних и свјежих вијести. Колико медији имају значај и доприносе општем стању у друштву говори и податак да је Хитлер зналачки преко својих обавјештајних служби и тајних организација контролисао проток информација и „фризирао“ стање у тадашњој њемачкој држави. Колико је то зналачки радио свједоче многи документи који сад излазе на свјетлост дана.

Новинарски посао би требао бити частан и вјероватно у већини случајева то и јесте. Како се конци помрсе и ко то уради, па се добије утисак да само приучени људи обављају овако тежак посао. Можда задатак неких људи и јесте да све упропасте. Хушкачка улога медија је сада већ загарантована, чини се. Зашто већ необећавајуће постојеће стање још више наградити? То је одговор који се тражи, који траже сви савјесни и часни људи.

Рат који је дивљао на овим просторима према неким истраживањима би се раније и окончао да нису медији видјели свој лични интерес у свему што се дешавало. Требало је постићи гледаност, требало је људе привући да и оно мало времена што су могли, проведу уз телевизију слушајући којекакве, у најмању руку сумњиве информације, наивно мислећи да је телевизија њихов прозор у свијет. Мада, требала би да то буде. Као и остали штампани и електронски медији. Сви су жељни сензација, бомбастичних вијести, као да сама духовна заглупљеност у којој живимо већ сама по себи није шокантна вијест. Али, увијек је лакше гледати друге, шта се то дешава другима, него суочити се са својом стварношћу.

Штампани медији су препуни разних наслова који се граниче са добрим укусом. Кад у самом наслову видите да се експлоатише проблем који се износи, онда ту нема мјеста објективности која би требала бити присутна у свим медијима. Изношење у новинама повјерљивих информација јавних личности као што су љекарски налази, родни листови, сликање трошних кућица у којима су одрастали је уобичајена, дакле, једна свеопшта некултура од стране оних (новинара) од којих сваки частан човјек очекује да помогну тиме што ће на вријеме и и ефикасно информисати ширу јавност.



Дан, кад сам се дефинитивно разочарала у медије, био је само потврда мојих сумњи. Наиме, посљедњих десет година је било доба након рата у коме је требало наставити живот као да се ништа лоше није десило. Рат се водио у свим сферама, у сфери политике, науке, умјетности. Баш свугдје. Колико је само подручије језика претрпело због тога. То се види управо сад као резултат рада одређених медија. Кад спикер каже: **“Он је височији. Извињајем се свима присутнима”**, о чему се онда прича кад су медији у питању. Основна писменост и вокабулар су под упитником. Тешко је да се онда може очекивати да све остало, првенствено морални постулати, буду поштовани.

Нада задња умире, па се ја упутих кући након напорног дана. Обично прегледам странице које ме занимају на интернету и прочитам и вијести из електронских медија не бих ли добила потпуни увид у стање око себе. Опет најбољ на безброј реклама на страницама које би требале да се баве свиме само не рекламирањем. Наслови вијести у *БЛИЦУ* су катастрофални. Крећу се у распону од терористичких напада до тога шта све једна жена треба да ради како би задржала мушкарца којег воли. И све измијешано, и бабе и жабе. У том шаренилу које више личи на оне кинеске шопове, коначно одустајем од тражења потврде да ипак медији могу да на прави начин информишу јавност. Наравно, част изузецима. Има и свијетлих примјера, али то би била она друга тема која би одговорила кад ме то медији нису разочарали, а пошто и ту ријеч „медији“ треба демистификовати, онда се зна да иза свих тих информација, тачних, нетачних, лијепих и ружних, објективних и субјективних, стоје људи. Мислим да то сазнање треба да буде олакшавајућа околност у рјешавању проблема начина извјештавања медија. Кад се зна узрок проблема, онда се проблем сам и рјешава. Донекле, наравно. Основна људска комуникација је угрожена управо због тога што се занемарује значај читања, општег образовања, свеопште мишљење да „сви могу радити све“ је погубно. Зато је доста дана кад су ме медији разочарали, али добро је док постоје људи који могу да препознају и разлуче добру вијест од лоше, у смислу поштовања основних правила комуникације, јер док год је комуникација једносмјерна између медија и обичног народа као конзумента свих тих пласираних информација, неће бити ни значајнијих промјена.

Пише : Енеа Хотић



Пишите за Суштину поезије

poetryaz@hotmail.com

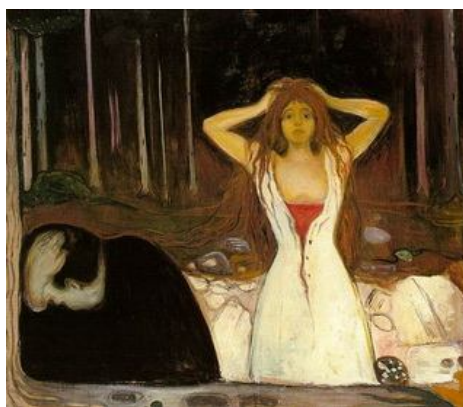
Љубавна прича

ОНА И ОН

Она је била паметна, образована, лепа жена. Жена у чијим се очима могла слутити њена проницљивост, али и страст. Жена без мане. Или, скоро без мане, јер знао јој је једну, или је то само у његовим мислима била *њена једина мана*. Припадала је другом човеку. А она, иако припадајућа, дозвољавала је да је дотичу бистрине ума других, оне у којима је препознавала саму себе. Тако је потврдила да је припадност себи и свом дамару њена једино потребна снага у ова вучја времена. И поред свега, он је, негде на дну своје душе, сакрио од свих, чак и од самога себе, слутњу да његова оштроумност, његова несебична осећајност дотичу њена сва чула. Слутио је да га доживљава као човека равноправног себи, као уметника дивљења вредног, а у тој сакривеној слутњи тињала је његова бледа нада да жена у њој, крајичком ватреног ока у том човеку и уметнику види мушкарца. Она је знала да се не да наслутити оно чега нема или чега није било, да ли у овом или неком прошлом или будућем животу. То сазнање чувало је њено срце од леденица стварности што се, и сад док пише, забијају у срце срне у њој. "Нека нас на овом свету, бољи је због тебе, бољи је због мене у њему", мислила је. Знао је ту срну уплашену у шуми пуној звериња које је у њој гледало само плен, само њено тело које би да растргну.

Она је жудела да неко примети како је срнино око бистро од суза, како је дубоко као море, а топло као септембарско сунце. Све то је он видео и осећај га је снажно одвлачио од срне као ловине. У тој жени тражио је себе исто тако уплашеног и рањивог. Али њена лепота је била таква да ни њега није остављала равнодушним. И није био равнодушан, мада, знао је да дивљи свет у којем су живели никад их не може толико приближити једно до другог. Знао је, а ипак желео да и она понекад има исти тај, његов, осећај.

Док је лежала, у бунилу грознице, помало љута на себе због болести којој је дозволила да јој узме животну снагу, мислила је о његовим версама. Кад год би успела да придигне главу са јастука, читала је његове мисли скривене у стиховима. Лагано је исцељивала, враћао јој се сјај у очима. "*Све је у реду чим постоји неко ко ме мислима исцељује.*" Знала је да то није илузија, већ да јој његове мисли заиста помажу да окрепи посустале тело и душу. А он је у сваком трептају њеног ока видео своје спасење. У том сјају гледао је своје дане кад у грозници сопствене ватре горео. У сваком трептају слушао је речи јој неизговорене и тако занесен седео на њен праг. Седео је тако неприметан било коме осим оку уплашене срне. Седео је и чекао а да ни сам није знао шта, али био је убеђен да ће се то што чека једног дана појавити, баш ту на њеном прагу. А она, она је своју срну чувала и од њега и од себе. "*Да ли јој је боље на свом или његовом прагу?*", питала се. Одговоре никад не рекоше - ни једно другоме, ни сами себи.



Едвард Мунк
"Пенео"



Е Н Е И Н И Д А М А Р И

Цртице и приче из живота



Пише: Енеа Хотић

ИЗ КУЋНЕ РАДИНОСТИ

Сербез уживанција

Звони сат на мобилном телефону. Их, одавно не чух тај звук, па у рају сам, људи, већ седам дана. Идем да легнем природно и устајем природно (читај нормално, без присиле). Е, по оној народној да ничија није до зоре....тако и мој одмор у Мокрој Гори с првим звоном мобилног телефона, би завршен. Боли ме глава, очи, стомак и шта већ све не, тог јутра пред одлазак кући. Нема ми друге, устадох, спаковах се, одсједих још мало на тераси конака тражећи трачак наде и љепоте у свом повратку кући, ха,ха,ха - почех се смијати при помисли на Врбас, његову обалу. Да, да - то је то!

Видјели се нисмо од торби при одласку, а ни при доласку у Мокру Гору, ма „ЧУДО У ШАРГАНУ” смо били ми, нови становници ове чудесне горе на којој се и сан и јава мијешају, па нисам знала јесам ли вила или вјештица (сами бирајте шта је стварност, а шта јава од ова два појма). Ауто је поскакивало тако да ми се учинило да би нам лакше било да смо један дио пута ишли Дрином. Пливајући.

Аутобус? Хм! Једино није било Павла Вујисића и његовог сина, али била је ту „достojна” замјена у лику надобудног, крупног возача. На опаску моје пријатељице да је аутобус у „тужном” стању, он јој одврати „висперно” (читај виспрено) да не куди коња којег није јахала, па ето, кад не би другог ми „узјахасмо” (кренусмо). Тишина, једино се чује његово цоктање, шмрцање, гроктање помијешано са „пошалицама” са маркантним плавушама које су улазиле у аутобус на сваком стајању (читај код сваког пласта сијена).

Волио је себе слушати или је у њему све „пјевало”. Како сам то закључила? Па, није конзумирао никакав облик музике...што је за мене можда било и добро, јер онај прошли је био „истанчаног” укуса. Искључиво је слушао „Мару и дервентске лоле”!

Лелелелееелеееееееее!

Гледам људе у аутобусу. Сједињени смо заједничком муком, слушамо гласне коментаре шофера, а он, чудо, зна бар по једног човјека из мјеста одакле је онај ко купује карту. Мада, има и коју мудру, рецимо: „**Ко има лову, иде рука како 'оће! Ти си Бог и светац кад уђеш у партију**“. Паметно и гласно збори, мислим се ја.

Испред мене лијепа средовјечна жена, помало нервозна, поправља кармин, маскару. Сједи уплахирено, час веже косу, час је пушта да слободно пада на рамена, огледа се и подсјећа ме на мене... Смијем се у себи, јер се сјећам да исто то радим и ја. Знаш да се тако узнемириш кад идеш да се видиш са неким ко ти је јаако драг. Ето, то ми је најљепша слика остала са пута према кући. Љубав је чудо... И све што личи на њу!

Цртице из живота

- Дан се отворио баш као странице омиљене књиге. Записан си ми.
- Сан на очи, Ти у срцу, па преко ноћи до јутра!
- Просућу Ти млијeko пути по друмовима душе заспале. Па ћу од мрака, чаробњака, бјежати зори под прозоре..."е, крадем Ти се у вечери под пенџери". (шантићевска цртица из живота)
- Све је ту: душа, срце и руке што Те грле, па дан може мирно да плови!
- Ноћ, лоповка стара, причала би приче обавијене баршуном таме, али неће. Такав јатак се ријетко нађе! Их!
- Једина висина коју признајем. Наше Небо.
- Избица Твога срца - моје једино пространство!
- Љето ће. Знам то по зрелом сунцу Наше љубави.
- Рам ноћи мали је за све што Ти мислим, но довољно велик да знам да Те има(м)!
- Ти си моја милошта од Живота!
- Постоје затишја пред важне одлуке. И постојиш Ти. У свему.
- Дошао си таман на вријеме! Ни прерано ни прекасно за Љубав!
- Тешка нека ноћ. А ја? Лаконога до Твог срца.
- Да сам три тачкице иза Твог почетка, гдје би ми крај био!
- Ријечи су моје савезнице. Грле Те.

И ПЕСМА

ПОБУНА

(циклус "Давне пјесме")

Низ падину су
кренуле мисли моје
и спотичу се о Твоје.

То није добро.

Сабрати Тебе и себе
и узети кусур свега
...нашега... туђега
...ондашњега, био
би велики гријех.

Све се завршило,
нећу рећи увенуло.
Све се побунило
против нас.

И сунце прејако грије,
и вјетар јаче вије.
Срце и сваки атом мене
се смије, а све сам даље
од обале ријечне...
од Тебе отете.

Вратићу Те тамо
гдје сам Те и нашла.
У једну плаву зору,
у понеку топлу ноћ,
у чаробну зеленкасту ријеку
и у живот - тег ћу поћ.

Сат ће и даље куцати,
јутра ће свањивати.
Мање плава,
мање права.

И живјећу сјећањем.
И "убићу" Те сванућем,
и чврстим ходом
по земљи...знам ја
како... некако.

Суштина поетике | часопис



Главни и одговорни уредник:

Анђелко Заблаћански

Сарадници:

Мирјана Дурутовић Мозетић

Зорица Савић

Ђуро Маричић

Енеа Хотић

Технички уредник:

Анђелко Заблаћански

Лектор и коректор:

Јелена Глишић

Помоћник:

Андреа Машић

Контакт:

poetryaz@hotmail.com

Издавач:

Анђелко Заблаћански

Глушци

Издаје месечно

ISSN 2334-9417 (Online)

Суштина поетике|часопис

(2013)

Први број је изашао
23. новембра 2013. године

